

Omavalvontasuunnitelma

Lastentautien vastuualue

Sisällysluettelo

Johdanto.....	2
1 Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot.....	4
1.1 Palveluntuottajan ja palveluyksikön perustiedot	4
1.2 Palvelut, toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet	10
2 Omavalvontasuunnitelman laatiminen ja julkaiseminen	12
2.1 Laatiminen ja päivittäminen	12
2.2 Omavalvontasuunnitelman nähtävillä olo ja julkaiseminen	13
3 Asiakas- ja potilasturvallisuus	13
3.1 Palvelujen laadulliset edellytykset	14
3.2 Vastuu palvelujen laadusta.....	17
3.3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet.....	18
3.4 Muistutusten ja kanteluiden käsittely	24
3.5 Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen	25
3.6 Henkilöstö.....	26
3.7 Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta ...	30
3.8 Monialainen yhteistyö ja palvelun koordinointi.....	31
3.9 Toimitilat, välineet ja lääkinnälliset laitteet	32
3.10 Tietojärjestelmät ja teknologian käyttö.....	34
3.11 Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuoja	36
3.12 Lääkehoitosuunnitelma.....	37
3.13 Infektioiden torjunta	38
4 Omavalvonnan riskienhallinta	39
4.1 Riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen	40
4.2 Riskienhallinnan keinot sekä epäkohtien ja puutteiden käsittely.....	43
4.3 Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen	48
4.4 Ostopalvelut ja alihankinta.....	51
4.5 Valmius- ja jatkuvuudenhallinta	52
5 Omavalvonnan toimeenpano ja toteutumisen seuranta	53
5.1 Toimeenpano.....	53
5.2 Toteutumisen seuranta ja raportointi	53
6 Omavalvontasuunnitelman hyväksyntä.....	54

Johdanto

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta (741/2023) astui voimaan 1.1.2024. Lain mukaan palvelutuottajan on valvottava oman ja alihankkijansa toiminnan laatua ja asianmukaisuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta.

Kaikkien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunjärjestäjien sekä niiden sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien, jotka antavat palveluja useammassa kuin yhdessä palveluyksikössä, pitää laatia toiminnastaan omavalvontaohjelma. Pirkanmaan hyvinvointialueen omavalvontaohjelma löytyy [Laatu ja omavalvonta - pirha.fi](https://www.pirha.fi/laatu-ja-omavalvonta) -sivuilta.

Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontavirasto Valvira on antanut 14.5.2024 määräyksen omavalvontasuunnitelman laatimisesta ja seurannasta. Palveluntuottaja laatii jokaiselle palveluyksikölleen omavalvontasuunnitelman, joka kattaa kaikki palvelut, jotka tuotetaan palveluyksikössä tai sen lukuun. Omavalvontasuunnitelman laajuus ja sisältö määräytyvät palveluyksikössä tuotettavien palvelujen ja toiminnan laajuuden mukaan.

Omavalvontasuunnitelma on työväline, jonka avulla varmistetaan toiminnan laatua, asianmukaisuutta ja turvallisuutta sekä seurataan asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyttä omavalvonnallisin menetelmin. Omavalvontasuunnitelmaan sisällytetään kuvaus vaaratapahtumien ilmoitus- ja oppimismenettelystä.

Palveluyksikön lähiesihenkilöt vastaavat suunnitelman laatimisesta, toteuttamisesta ja seurannasta yhteistyössä henkilöstön kanssa. Omavalvontasuunnitelman hyväksyy palvelulinjojen määrittelyt vastaavat viranhaltijat. Omavalvontasuunnitelma päivitetään toiminnan oleellisesti muuttuessa, mutta vähintään kerran vuodessa.

Palveluntuottajan on laadittava omavalvontasuunnitelma sähköisesti. Suunnitelma on julkaistava julkisesti, esimerkiksi tietoverkossa, ja pidettävä nähtävänä palveluyksikössä. Suunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista on seurattava ennalta määritellyin mittarein. Havaitut puutteet on korjattava viivytyksettä. Seurannasta laaditaan selvitys, ja sen perusteella tehtävät muutokset julkaistaan nähtäville.

Pirkanmaan hyvinvointialue

Pirkanmaan hyvinvointialueen oman palvelutuotannon omavalvontasuunnitelmat ja seurannasta laaditut selvitykset löytyvät verkkosivuilta:

[Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi](https://www.pirha.fi/omavalvontasuunnitelmat).

Omavalvontasuunnitelma sisältää linkkejä sekä asiakkaalle, että henkilöstölle.

1 Palveluntuottajaa, palveluyksikköä ja toimintaa koskevat tiedot

1.1 Palveluntuottajan ja palveluyksikön perustiedot

Palveluntuottaja

Pirkanmaan hyvinvointialue

PL 272, 33101 Tampere

kirjaamo@pirha.fi

Kirjaamon käyntiosoite: Nivelitie 5, G-rakennus (1. krs)

Y-tunnus

3221308–6

Palveluyksikön nimi

Lapset ja naiset toimialue, Lastentautien vastuualue

Palveluyksikköön kuuluvat palvelupisteet/etäpalvelut ja yhteystiedot

(Elämänaukio 2, L-rakennus)

Toimialuejohtaja: Hanna Huopio

Vastuualuejohtaja: Päivi Leikkola

Yliääkärit: Jyrki Lähde, Outi Saarenpää-Heikkilä ja Anne Salonen

Ylihoitaja: Susanna Teuho

sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi(at)pirha.fi

Yksiköt (Linkki avautuu viemällä kursori sanan päälle, paina Ctrl + napsautus):

- [Lasten avohoitoyksikkö](#)
- [Lastenkirurgian yksikkö](#)
- [Lasten päivystysyksikkö](#)
- [Lastenneurologian yksikkö](#)
- [Lasten veri- ja syöpätautien yksikkö](#)
- [Lasten tehovalvontaosasto,](#)
- [Vastasyntyneiden teho- ja tarkkailuhoito](#)
- [Lasten sisätautiosasto](#)
- [Lasten kotisairaala](#)
- [Lasten lääketutkimuskeskus,](#)
- [Äidinmaitokeskus, äidinmaidon luovutus](#)
- [Lasten ja nuorten toiminta](#)

Palvelu ja asiakasryhmät, joille palvelua tuotetaan;

Tutkimme ja hoidamme yksiköissä ja poliklinikoilla alle 16–18-vuotiaita lapsia ja nuoria, joiden hoito edellyttää lastentautien, lastenkirurgian ja lasten neurologian erikoissairaanhoitoa.

Lasten avohoitoyksikkö (LAVO), poliklinikat

Lasten avohoitoyksikössä tutkitaan ja hoidetaan pääsääntöisesti alle 16-vuotiaita lapsia ja nuoria, harvinaisissa ja vaativissa sairauksissa tätä vanhempiakin. Yksikössä toimivat lähes kaikkien lastentautien erikoisalojen vastaanotot ja poliklinikoille tullaan lääkärin läheteellä. Suurimmat erikoisalat ovat diabetes- ja endokrinologia, kardiologia, gastroenterologia, reumatologia ja nefrologia. Uutena toimintana yksikössä on käynnistynyt Avopediatrian poliklinikka, jolle erityistä on potilaiden hoitamien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon rajapinnassa. Yksikössä toimii myös opetuspoliklinikka. Ajanvarauspoliklinikat toimivat lääkärijohtoisina moniammatillisina tiiminä. Erikoispoliklinikoiden lisäksi yksikössä toimivat myös lasten päiväsairaala ja toimenpideyksikkö. Lasten päiväsairaalassa lapsille annetaan erilaisia lääkeinfuusioita tai heille toteutetaan anestesiassa tehtäviä magneettitutkimuksissa.

Toimenpideyksikössä tehdään nukutusta vaativia pientoimenpiteitä kuten esimerkiksi lasten endoskoppioita, nivelpunktioita, luuydinpunktioita ja botox-pistoksia.

Toimenpideyksikön yhteydessä on myös heräämö.

Lasten päivystysyksikkö (LPÄI)

Lasten päivystysyksikköön (LPÄI) kuuluvat lasten päivystys (PLAP) ja lasten päivystysosasto (LAPO). Lasten päivystyksessä toimii ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päivystys, johon tullaan joko lääkärin kirjoittaman lähetteen perusteella tai suoraan ambulanssilla. Iltaisin ja viikonloppuisin yksikössä toimii myös lasten perusterveydenhuollon päivystys. Yksikössä hoidetaan alle 16-vuotiaita potilaita, joilla on äkillinen fyysinen tai psyykinen oire tai sairaus. Erikseen sovitut potilasryhmät kuten traumapotilaat hoidetaan Acutassa. Lasten päivystysyksikössä HTA (hoidon tarpeen arviointi) hoitajat arvioivat päivystykseen tulevan lapsen hoidon tarpeen ja hoito etenee tämän mukaisesti. Lasten päivystysyksikössä hoidettavista potilaista yli puolet pääsevät kotiutumaan käynnin jälkeen. Jatkohoitoon potilaat siirtyvät lasten

päivystysosastolle tai muille erikoisalojen vuodeosastoille tarpeen mukaan. Potilaskäyntejä PLAPIlla on n. 16 500/ vuodessa.

Päivystysosastolla on 12 vuodeosastopaikkaa 1–2 hengen huoneissa. Yleisimpiä hoidon syitä lasten päivystysosastolla ovat hengenahdistus, keuhkokuume, ripulioksennustauti, virtsatietulehdus, yliannostustilanne ja tarve kohtauksen jälkeiselle seurannalle. Lasten päivystysosastolla on kolme paineistettua huonetta, jotka saadaan tarvittaessa yli-/alipaineelle. Hoitoaika LAPOLla on keskimäärin 2,1vrk ja hoitojaksoja on noin 1600 vuodessa.

Lastenkirurginen yksikkö (LAKI)

Lastenkirurgiseen yksikköön kuuluvat poliklinikka (PLKI) ja 14 paikkainen vuodeosasto (LAKO). Vuodeosastolla on 14 paikkaa maanantaista perjantaihin ja viikonloppuisin käytössä on 9 potilaspaikkaa. Yksikön toimintaa supistetaan mm kesäaikaan ja tällaisina toiminnan supistusaikoina potilaspaikat ovat arkisin 12 ja viikonloppuisin 7. Yksikössä tutkitaan ja hoidetaan lähes kaikkia alle 18-vuotiaiden kirurgisia sairauksia. Yksikkö vastaa vatsan alueen, virtsateiden, sukupuolielinten, keuhkojen sekä tuki- ja liikuntaelinten ja kallon alueen vammojen kiireettömästä ja päivystyksellisestä kirurgisesta hoidosta. Vuodeosastolla hoidetaan myös kaikki käsi- ja plastiikkakirurgiset sekä korvatautien lapsipotilaat 18 ikävuoteen saakka. Lasten vaikeiden palovammojen, nuorten vaikeiden tapaturmien ja luusyöpien hoidossa tehdään yhteistyötä plastiikkakirurgien ja aikuisortopedien kanssa. Lasten käsikirurgiasta, kilpirauhasen ja lisäkilpirauhasen, silmien, korva-, nenä- ja kurkkualueen kirurgiasta vastaavat kyseisten erikoisalojen lääkärit. Lasten kirurgisella osastolla voidaan hoitaa myös aikuispotilaita erikseen sovittujen kriteereiden mukaisesti tilanteissa, jolloin aikuispotilaiden vuodeosastopaikkojen riittävydessä on haasteita. Keskimääräiset hoitojaksot ovat 1–2 vrk:ta. Poikkeuksena selkäleikkauspotilaat, joiden tyypillinen hoitoaika on 7 vrk. Hoitojaksoja on noin 2 100 vuodessa. Poliklinikka toimii ajanvarauspoliklinikkana maanantaista perjantaihin, käyntejä on vuodessa noin 7400.

Lastenneurologinen yksikkö (LNEY)

Lastenneurologian yksikössä hoidetaan, tutkitaan ja arvioidaan 0–16-vuotiaita lapsia ja nuoria, joilla epäillään tai on todettu aivojen tai muun hermoston toiminnan häiriöitä. Tyypillisiä sairauksia ovat erilaiset aivoperäiset kohtaukset, kehitysviivästymät sekä CP-vammat. Arkipäivisin tapahtuvat käynnit vaihtelevat muutaman tunnin poliklinikkakäynneistä 1–5 päivää kestäviin tutkimus- ja kuntoutusarviojaksoihin. Lastenneurologian yksikössä työskentely tapahtuu moniammatillisissa työryhmissä, joihin kuuluvat: lääkäri, omahoitaja, fysio-, toiminta- ja puheterapeutti, psykologi, ravitsemusterapeutti, kuntoutusohjaaja, sosiaalityöntekijä sekä varhaiskasvatuksen erityisopettaja. Erilaisia potilaskäyntejä on vuodessa noin 11 800.

Lasten veri- ja syöpätautien yksikkö (LASY)

Lasten veri- ja syöpäsairauksien yksikössä on 7 vuodeosastopaikkaa sekä 4 paikkainen päiväsairala. Yksikössä hoidetaan alle 16 (18) -vuotiaita veritauteja ja syöpää sairastavia lapsia. Uusia syöpää sairastavia lapsia tulee hoitoon vuosittain 30–40. Yleisin lapsilla ja nuorilla todettava syöpä on leukemia ja toiseksi yleisimpiä ovat erilaiset aivokasvaimet. Lisäksi lapsilla ja nuorilla esiintyy erilaisia kiinteitä kasvaimia mm. munuaisissa, imusolmukkeissa ja luustossa. Yleensä hoitokokonaisuus kestää taudin mukaan noin puolesta vuodesta kolmeen vuoteen. Lasten hoitoja ja tutkimuksia toteutetaan mahdollisimman paljon polikliinisesti ja myös kotisairaalan toimesta.

Lasten sisätauti- ja tehovalvontaosasto (LASI/LTO)

Lasten sisätautiosastolla on 10 vuodeosastopaikkaa ja sisätautiosaston yhteydessä olevalla tehovalvontaosastolla neljä paikkaa. Lasten sisätautiosastolla tutkitaan ja hoidetaan ajanvarauksen tai päivystyksen kautta tulevia alle 16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Yksikössä vastataan muun muassa sydän-, munuais- ja maksasairauksien, suolistosairauksien, syömishäiriöiden ja aineenvaihduntasairauksien hoidosta. Lasten neurologisen yksikön kanssa hoidetaan yhteistyössä neurologista kuntoutusta tarvitsevia lapsia.

Lasten tehovalvontaosastolla (LTO) hoidetaan alle 16-vuotiaita lapsia ja nuoria. Suurin osa potilaista tulee päivystyksenä, mutta esimerkiksi leikkauksen jälkeen tehovalvontaa

vaativat potilaat tulevat osastolle suunnitellusti. Osastolla huolehditaan myös neurokirurgisten ja akuuttien neurologisten sairauksien, myrkytysten, hengitysvaikeuksien ja vakavien infektioiden hoidosta.

Vastasyntyneiden tehohoitoyksikkö (VTY)

Yksikköön kuuluvat vastasyntyneiden teho-osasto VTY ja vastasyntyneiden tarkkailuosasto VATA. Yksikössä toimii myös vastasyntyneiden poliklinikka. Teho-osastolla on 12 paikkaa ja tarkkailuosaston puolella 17. Vastasyntyneiden tehohoitoyksikkö vastaa sairaiden ja kirurgista hoitoa tarvitsevien vastasyntyneiden hoidosta. Yksikköön lähetetään myös erityisvastuualueen sairaaloista ne potilaat, joiden hoito vaativuutensa tai harvinaisuutensa takia on keskitetty yliopistosairaaloihin. Potilaat tulevat yksikköön päivystyspotilaina synnytysyksiköstä, vierihoito-osastoilta tai muista sairaaloista. Yksikön tiloissa toimii kaksi naistentautien ja synnytysten vastuualueen yksikköä, Äitien osasto vastasyntyneiden tehohoitoyksikössä (ÄIVA) ja Äiti-vauvapoliklinikka (ÄVPO).

Lasten kotisairaala (LKS)

Lasten kotisairaaloiminta on lääkärijohtoista ja ympärivuorokautista erikoissairaanhoidoa lapsen kotona. Kotisairaalan potilaaksi voivat päästä lapset, jotka asuvat Tampereella tai lähikunnissa ja jotka lääkäri on tutkinut lastentautien osastolla tai poliklinikalla ja todennut sopiviksi kotisairaalaan. Hoito kotisairaalassa perustuu perheen vapaaehtoisuuteen. Vanhemmat vastaavat lapsen tarvitsemasta päivittäisestä hoidosta ja huolenpidosta kotona, ja kotisairaalan työntekijät käyvät tekemässä tarvittavat hoitotoimenpiteet. Perhe voi olla puhelimitse yhteydessä henkilökuntaan, ja lapsi voidaan tarvittaessa ottaa hoitoon sairaalan vuodeosastolle vuorokaudenajasta riippumatta.

Lasten lääketutkimuskeskus PeeTU

Lasten lääketutkimuskeskus (Paediatric Clinical Trials Unit) PeeTU tarjoaa laadukkaat puitteet ja erikoisosaamisen varhaisvaiheen lääketutkimukselle. Yksikössä on mahdollista toteuttaa lääke- ja laitetutkimuksia kaikilla lastentautien erikoisaloilla. Keskus on erikoistunut varhaisen vaiheen (faasi I-II) lääketutkimuksiin. Tutkimuksia

toteutetaan tiiviissä yhteistyössä lasten ja nuorten sairaalan yksiköiden kanssa. PeeTU osallistuu esimerkiksi sellaisten lapsisyöpäpotilaiden auttamiseen, joiden hoito tavanomaisin hoitokeinoin ei ole mahdollista tai ei ole tuottanut tulosta. PeeTU tarjoaa kliinisen lääketutkimuksen palveluja koko Suomen lapsiväestölle. Tutkimukset toteutetaan hyvän tutkimustavan (GCP, Good Clinical Practice) mukaisesti noudattaen kansallisia ja kansainvälisiä säädöksiä.

Äidinmaitokeskus, äidinmaidon luovutus

Äidinmaitokeskuksessa kerätään, käsitellään ja jaetaan äidinmaitoa.

Äidinmaitokeskuksesta saa lainaan rintapumppuja kotiin äidinmaidon luovuttajiksi ryhtyville äideille. Rintapumpun voi saada lainaan myös, jos lapsi on hoidossa lastenosastolla. Keskuksesta jaetaan äidinmaitoa myös lastenosastoille, vastasyntyneiden teho-osastolle sekä lisämaidoksi synnytysosastojen vauvoille. Lastenosastoille toimitetaan myös äidinmaidonkorvikkeita ja muita lastenruokia, ravitsemussuunnittelijan laatimia erityisruokavalioita sekä erilaisia altistusmaitoja ja -vellejä. Äidinmaidon luovuttajille on käytössä myös maidonnoutopalvelu Tampereen ja Pirkkalan alueella. Keskuksesta noudetaan kolme kertaa viikossa vähintään puolen litran äidinmaitoerät luovuttajien kotoa. Noutopäivät ovat maanantaisin, keskiviikkoisin ja perjantaisin. Luovutettavan maidon voi tuoda äidinmaitokeskukseen myös itse.

Lasten ja nuorten toiminta, varhaiskasvatus

Lasten ja nuorten toiminta tarjoaa sairaalassa oleville lapsille ja nuorille kokonaisvaltaista kehitystä tukevaa toimintaa. Toimintaa järjestetään ikätason, tarpeiden, edellytysten, kiinnostuksen sekä voinnin mukaan pedagogisin keinoin. Lasten ja nuorten toiminnassa työskentelevät arkipäivisin Pirkanmaan hyvinvointialueen varhaiskasvatuksen erityisopettaja, Tuomiokirkkoseurakunnan lastenohjaajat sekä Tampereen kaupungin kaksi varhaiskasvatuksen opettajaa. Heidän työtään ohjaa lapsen oikeudet sekä varhaiskasvatuksen valtakunnalliset asiakirjat. Yhteistyötä tehdään perheen, osaston henkilökunnan ja muiden erityistyöntekijöiden kanssa. Sairaalakoulun opettajat huolehtivat kouluikäisten lasten ja nuorten oppimisesta myös sairaalahoidon aikana. Tarvittaessa opettajat ovat yhteydessä lapsen tai nuoren omaan opettajaan.

1.2 Palvelut, toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Palvelut

Lastentautien vastuualueella tutkimme ja hoidamme alle 16–18-vuotiaita lapsia ja nuoria, joiden hoito edellyttää lastentautien, lastenkirurgian ja lastenneurologian erityisosaamista. Lastentautien vastuualueella hoidetaan vuosittain noin 24 000 potilasta (käyntejä 83 360 vuonna 2024). Hoidamme lapsia ja nuoria useilla eri erikoisaloilla ja hoitoa voi saada eri erikoisalojen poliklinikoilla, vuodeosastoilla, tehohoidossa ja tehovalvonnassa. Lisäksi lastentautien vastuualueella toimii kotisairaala. Poliklinikkatoimintaa lukuun ottamatta toimimme 24/7. Potilaiden hoito on moniammatillista tiimityöskentelyä. Osana hoitoa tai oireiden selvittelyä on usein erilaisia laboratorio- ja kuvantamistutkimuksia ja yhteistyömme yli vastuualueemme on tiivistä ja päivittäistä.

Lasten- ja nuorten hoitajaksojen pituudet vaihtelevat hyvin paljon. Riippuen sairaudesta ja oireista joskus yksikin poliklinikkakäynti tai osastohoitojakso voi riittää asian selvittelyyn tai hoitamiseen. Joidenkin lapsien ja nuorten kohdalla poliklinikkaseurantaa jatketaan kuitenkin koko lapsuusiän tai hänen hoitonsa voi vaatia toistuvia ja pitkiäkin osastojaksoja. Vuodeosastohoito on tarpeen, mikäli lapsen /nuoren hoito tai sairaus vaatii ympärivuorokautista tarkkailua. Tuotamme palveluita sekä läsnä että etäpalveluina kaikissa lastentautien yksiköissä. Lasten hengityshalvauspotilaille ja lääketieteellisen syin kotihoitorinkien lapsille tuotetaan palveluita ostopalveluina.

Toiminta-ajatus, arvot ja toimintaperiaatteet

Vastuualueen yksiköiden toiminta-ajatus perustuu Pirkanmaan hyvinvointialueen (Pirha) arvoihin: ihmisläheisyys, arvostus, rohkeus, vastuullisuus ja luottamus.

Ihmisläheisyys välittyy kaikessa tekemisessä, jota arjessa teemme. Kohtaamme toisemme ja jokaisen lapsen/nuoren sekä heidän perheensä inhimillisesti, empaattisesti ja olemalla läsnä. Olemme ylpeitä ammatillisuudestamme ja moninaisuudestamme ja otamme jokaisen yksilöllisesti huomioon. Haluamme olla helposti lähestyttäviä ammattilaisia. Perhehoitotyö on meidän tärkein hoitoamme ohjaava periaate.

Arvostus välittyy toiminnassamme arvostavana suhteena lapseen ja nuoreen sekä hänen perheeseensä, yksikön työntekijöihin ja kaikkiin sidosryhmiin, joita työssä

kohtaamme. Kaikissa tilanteissa lapset ja nuoret sekä heidän perheensä ovat toimintamme keskiössä ja jokainen yksiköissä työskentelevä ammattilainen voi kokea tekevänsä merkityksellistä ja arvokasta työtä. Arvostus kuvastaa myös elämän arvostusta ja kunnioitusta.

Rohkeus välittyy toiminnassamme identiteettinä, jossa asioita tehdään edeltä kävijän rohkeudella. Tavoittelemme lasten ja nuorten sairaanhoidon suunnittelussa ja toteutuksessa valtakunnallista ja kansainvälistä edelläkävijyyttä olemalla innovatiivinen ja toimintaamme uudistava vastuualue.

Vastuullisuus välittyy toiminnassamme noudattamalla yhdessä Pirhassa sovittuja toimintatapojen ja päätöksenteon periaatteita.

Luottamus välittyy toiminnassamme yleisenä positiivisena ilmapiirinä yksiköissä, joka heijastuu myös yhteistyötahojen sekä meille hoitoon tulevien tai hoidossa olevien lasten ja nuorten sekä hänen perheensä välisessä ilmapiirissä. Hyvän ilmapiirin ylläpitäminen on toimintamme perusta. Viestimme vastuualueen asioista henkilökunnalle, yhteistyöorganisaatioille, kuin myös meillä potilaana oleville lapsille ja nuorille sekä heidän perheilleen avoimesti.

Lastentautien vastuualueella on oma palvelulupauksensa, jossa luvataan, että lapsen/nuoren saama hoito on sujuvaa, laadukasta ja turvallista ja lupaamme, että lapsi/nuori pääsee hoitoon oikea-aikaisesti ja voi osallistua hoidon kehittämiseen yhdessä vanhempiensa kanssa.

Kuntien ja hyvinvointialueiden alueilla palvelujen tuottaminen

Oman alueen lisäksi lastentautien vastuualueella hoidetaan vapaan hoitopaikan valinnan mukaisesti lapsia ja nuoria myös muilta hyvinvointialueilta (mm. kirurgia, gastroenterologia, lasten syöpätaudit). Lisäksi toimintaamme kuuluu yhteistyöalueen sairaalana toimiminen, ja potilaat ohjautuvat meille hoidonporrastuksen mukaisesti.

2 Omavalvontasuunnitelman laatiminen ja julkaiseminen

2.1 Laatiminen ja päivittäminen

Omavalvontasuunnitelman laatimisen / päivittämisen toteuttaminen

Omavalvontasuunnitelman päivittäminen toteutetaan vastuualueella vähintään kerran vuodessa.

Omavalvonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaava henkilö ja yhteystiedot

Vastuualuejohtaja Päivi Leikkola

Ylilääkäri Jyrki Lähde

Ylihoitaja Susanna Teuvo

sähköpostiosoitteet ovat muotoa: etunimi.sukunimi@pirha.fi

Omavalvonnan suunnittelu on koko työyhteisön asia, johon osallistuu jokaisen yksikön esihenkilöt, henkilökunta sekä mahdollisuuksien mukaan myös lapset/nuoret ja heidän huoltaja/vanhemmat esim. asiakaspalautteiden ja asiakasraatien muodossa. Lisäksi yksiköissä toteutetaan henkilökunnan ja huoltajien potilasturvallisuuskiertoja pitkin vuotta.

Omavalvontasuunnitelman päivitys

Palvelualueen / yksikön omavalvontasuunnitelman päivityksestä vastaa yksikön vastuhenkilö. Omavalvontasuunnitelma päivitetään, kun toiminnassa tai ohjeistuksissa tehdään muutoksia tai kehittämistoimenpiteitä esimerkiksi havaittujen epäkohtien, kehitettyjen omavalvonnan toimintamallien tai palautteiden perusteella.

Omavalvontasuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään palveluyksikössä vähintään kerran vuodessa.

Lastentautien vastuualueen omavalvontasuunnitelman päivittämisestä vastaavat vastuualuejohtaja Päivi Leikkola, ylilääkäri Jyrki Lähde ja ylihoitaja Susanna Teuvo, apulaisostonhoitaja Sanna Kankarisalo-Kaasalainen, hoitotyön kliininen asiantuntija Nina Vänni ja kehittämispäällikkö Marjo Virkki.

Omavalvontasuunnitelma päivitetään, kun toiminnassa tai ohjeistuksissa tehdään muutoksia tai kehittämistoimenpiteitä esimerkiksi havaittujen epäkohtien, kehitettyjen omavalvonnan toimintamallien tai palautteiden perusteella.

2.2 Omavalvontasuunnitelman nähtävillä olo ja julkaiseminen

Omavalvontasuunnitelmat ovat yksiköiden toiminnan luonteeseen soveltuvalla tavalla asiakkaiden / potilaiden, omaisten ja omavalvonnasta kiinnostuneiden saatavilla ja ne julkaistaan hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Palveluyksiköiden omavalvontasuunnitelmat julkaistaan Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla ([Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi](http://Omavalvontasuunnitelmat-pirha.fi)).

Omavalvontasuunnitelma on yksiköissä saatavilla paperisena versiona omavalvonnasta kiinnostuneille ja se julkaistaan myös hyvinvointialueen verkkosivuilla. Ajantasainen omavalvontasuunnitelma on henkilöstön tiedossa ja saatavilla lastentautien Intran sisäisillä sivuilla ja heille tiedotetaan omavalvontasuunnitelman muutoksista.

Palveluntuottajalla ja palveluyksikön henkilöstöllä on velvollisuus toimia omavalvontasuunnitelman mukaisesti ja seurata aktiivisesti suunnitelman toteutumista.

3 Asiakas- ja potilasturvallisuus

Asiakas- ja potilasturvallisuuden johtaminen perustuu oikeaan ja reaaliaikaiseen tilannekuvaan. Johtajien ja esihenkilöiden tulee tietää, mitä heidän vastuullaan olevassa toiminnassa tapahtuu, mitkä ovat keskeiset ongelmat ja mitkä ovat toimintaa uhkaavat keskeiset riskit.

Keskeisiä tiedon lähteitä ovat asiakkaiden ja potilaiden antama palaute, työntekijöiden tekemät asiakas- ja potilasturvallisuusilmoitukset, muistutukset, kantelut sekä Potilasvakuutuskeskukselle tehty potilasvahinkoilmoitukset. Johtamisessa noudatetaan vastuun ja oikeudenmukaisuuden kulttuurin periaatteita.

3.1 Palvelujen laadulliset edellytykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen on oltava laadukkaita, asiakas- ja potilaskeskeisiä, turvallisia ja asianmukaisesti toteutettuja. Osaava ja palveluyksikön omavalvontaan sitoutunut henkilöstö on keskeinen tekijä palvelujen laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisessa ja palvelujen kehittämisessä.

Lastentautien vastuualueen palvelujen laatua arvioidaan johdonmukaisesti lapset ja naiset toimialueelle valittujen strategisten mittareiden avulla. Käytössä olevat laadunhallinnan työkalut ja mittarit on kuvattu alla olevassa taulukossa 1., joka päivittyy vuoden 2026 aikana.

Taulukko 1. Lapset ja naiset toimialueen strategian mukaiset mittarit osa-alueineen

Lapset ja naiset 2024-2025, strategiset mittarit					
31.5.2024	Tavoiteltu kokonaisvaikutus	Välitavoitteet	Aikataulut	Tavoitetaso	Tietolähde
Tärkeintä on ihminen	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaskokemus on erinomainen ja pirkanmaalaiset suosittavat palveluita Potilasturvallisuuden parantaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakaspalautteita kerätään 10% käynneistä ja osastohoitajakoista Kaikkia vaaratapahtumista ja läheiltä piti tilanteista tehdään ilmoitukset 	Asiakaskokemuksen seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Vastuualue 2 x vuosi (tammi- ja elokuu) Johtoryhmä 1 x vuosi Potilasturvallisuusilmoitusten (HaiPro) seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Vastuualue 2 x vuosi (tammi- ja elokuu) Johtoryhmä 1 x vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> NPS on 80 tai enemmän Avoimien palautteiden kaikkien kehitysehdotusten käsittely Potilasturvallisuusilmoitusten suhdeluku on tapahtui potilaalle 40% -tapahtumia ja suhteen läheiltä piti -tapahtumiin 60 % Potilasturvallisuusilmoitusten käsittely aloitetaan viipymättä 	<ul style="list-style-type: none"> NPS Avoimet palautteet HaiPro Lasten palaute HOPP
Yhdenvertaiset, ennalta-ehkäisevät ja vaikuttavat palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Palvelujärjestelmien parempi toimiminen Taroituksenmukaisten digitaalisten palveluiden käyttöönotto 		Esh:n hoitotakuun käsittely: <ul style="list-style-type: none"> Johtoryhmä vähintään 1 x kk Digitaalisten palveluiden käyttöönoton seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Johtoryhmä vähintään 2 x vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> Esh:n hoitotakuu toteutuu Olemassa olevien ja uusien digitaalisten palveluiden käytön lisääminen 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitotakuutilastot Erillinen selvitys digitaalisista palveluista
Hyvinvoivat työntekijät	<ul style="list-style-type: none"> Työntekijäkokemuksen paraneminen ja työntekijät suosittavat toimialuetta Turvallisuuden kokemuksen parantaminen Varhaisen tuen puuttumisen keskustelut käydään ohjeistuksen mukaan Osaamisen kehittäminen tuki, arviointi ja säännöllinen seuranta 	<ul style="list-style-type: none"> eNPS (fiilismittari) kyselyyn tulokset on käsitelty ja jokainen vastuualue on henkilöstön kanssa sopinut kehittämisen kohteet Työturvallisuusilmoitukset (HaiPro) käsitellään ohjeistuksen mukaisesti, toimenpiteet kirjataan ja koostetaan sekä sovitaan tarvittavat kehittämistoimenpiteet Varhaisen puuttumisen asioista puhutaan säännöllisesti 	Työntekijäkokemuksen seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Vastuualue 4 x vuosi Johtoryhmä 2 x vuosi Työturvallisuusilmoitusten (HaiPro) seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Vastuualue 2 x vuosi (tammi- ja elokuu) Johtoryhmä 1 x vuosi Kehityskeskustelut: <ul style="list-style-type: none"> Vastuualue 1 x vuosi Johtoryhmä seuraa, että kehityskeskustelut pidetään sovttusti 	<ul style="list-style-type: none"> eNPS-luku on nousujohteinen vuoden 2024 aikana Työturvallisuusilmoitusten käsitelty aloitetaan viipymättä Kaikki käydty varhaisen tuen keskustelut tehdään kirjallisena Kehityskeskustelut käydään vähintään 90 %:n tasolla 	<ul style="list-style-type: none"> eNPS HaiPro Käydyt kehityskeskustelut Hyvinvointialueiden työhyvinvointitutkimus ja Kevan työhyvinvointikysely (vuorovuosittain)
Yhdessä yhteentoimiva hyvinvointialue	<ul style="list-style-type: none"> Tieto- ja tiedolla sekä vaikuttavuudella johtaminen on vahvaa Yliopisto, korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyön vahvistaminen Taloudellisiin haasteisiin vastaaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Päivittäisjohtamisen tunnuslukujen raportoinnin kehittäminen Vastuualuejohto seuraa säännöllisesti/aktiivisesti talousarvon toteumaa 	Seuranta: <ul style="list-style-type: none"> Johtoryhmä vähintään 1 x vuosi 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikki esimiehet käyttävät johtamisen tukena Tabua Valitaan käyttöön otettavat vaikuttavuusmittarit Opiskelijaohjauksessa onnistuminen ja erinomaiset palautteet Talousarviossa pysyminen 	<ul style="list-style-type: none"> Tabun käyttöajalaukset Opiskelijapalautteet: <ul style="list-style-type: none"> Erikoislaäkärinkoulutus Lääketieteen opiskelijat Terveystalon opiskelijat (Opiskelijaohjauksen laatu, CLES+T)

Keskeisinä keinoina Lastentautien vastuualueen palveluille asetettujen edellytysten seuranta ovat turvallisuuteen liittyvien poikkeamailmoitusten teko ja niiden käsittely, säännöllisesti toteutettavat tietoturva ja tietosuojakierrot, ajantasaisten ja yksikkökohtaisten lääkehoitosuunnitelmien mukainen lääkehoito sekä spontaanien asiakaspalautteiden, hoitotyön sensitiivisen potilaspalautteen sekä THL:n lasten ja läheisten asiakaspalautteen tuottaman asiakaskokemuksen hyödyntäminen. Lisäksi

vastuualueella on AVEKKI-toimintatapamalli uhka- ja väkivaltatilanteisiin ja fyysisen hallinnan toiminta.

AVEKKI-toimintatapamallin koulutus

Vastuualueella on käytössä AVEKKI-toimintatapamalli aggressio- ja väkivaltatilanteiden ennaltaehkäisyyn ja hallintaan. AVEKKI tulee sanoista Aggressio, Vuorovaikutus, Ennaltaehkäisy/ennakointi, Koulutus, Kehittäminen ja Integraatio. Teemoja koulutusten alkuvaiheesta ylläpitovaiheeseen ovat ammatillinen lapsen kohtaaminen, varhainen ennaltaehkäisy sekä yhtenäisen toimintatapamallin sisäistäminen haasteellisiin tilanteisiin. Koulutus koostuu sekä teoriasta että käytännön harjoitteista.

Koulutusta on kohdennettu ensisijaisesti lasten sisätauti- ja valvontayksikössä sekä lasten päivystyksessä työskenteleville hoitajille, mutta myös muiden yksiköiden henkilökunnalle pidetään koulutusta tunnistetun tarpeen mukaan AVEKKI-toimintatapamallista. Lisäksi vuoden 2026 alussa kaikki hoitotyön esihenkilöt käyvät AVEKKI koulutuksen.

Turvallisuuspoikkeamat

Jokainen työntekijä suorittaa vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoittaminen-verkkokurssin ja esihenkilöiden tulee tämän lisäksi suorittaa vaaratapahtuman ja epäkohdan käsittelyn verkkokurssi vuoden 2025 loppuun mennessä. Esihenkilö seuraa suoritusten toteutumista.

Kun työntekijä havaitsee vaaratapahtuman, esim. lääkepoikkeaman, tapaturman tai katkoksen hoito- ja palveluketjussa hän tekee ilmoituksen vaaratapahtumasta HaiPro-järjestelmän (asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavien vaaratapahtumien raportoinnin sähköinen työkalu) kautta. Mikäli vaaratapahtuma koskee potilaana olevaa lasta/nuorta, asiasta kerrotaan hänelle sekä hänen huoltajalleen. Tapahtuman kuvauksen lisäksi ilmoituksessa kiinnitetään huomiota tapahtumahetken olosuhteisiin, tapahtuman syntyyn vaikuttaviin tekijöihin sekä miten tapahtuman toistuminen voitaisiin estää.

Jokainen työntekijä voi tehdä HaiPro-ilmoituksen havaitsemastaan potilasturvallisuutta vaarantavasta tapahtumasta (vaaratapahtuma tai läheltä piti-tilanne) intranetissä olevan linkin kautta. Ilmoittaminen perustuu luottamukselliseen ja syyttelemättömään vaaratapahtumien ilmoittamiseen ja käsittelyyn. Ilmoitusten käsittelijöinä toimivat yksiköiden lähiesihenkilöt (osastonhoitajat ja yksikön vastuulääkäri), joiden tulee viipymättä käsitellä ilmoitetut tapahtumat työnjakonsa mukaisesti. Ilmoituksen käsittelijä päättää, vaatiiko havainto lisätietoja. Ilmoituksen käsittelijä päättää tietojen perusteella asianmukaisista korjaavista toimenpiteistä, määrittelee kullekin toimelle vastuuhenkilön ja kirjaa tiedot järjestelmään. Mikäli tapahtuma ei edellytä toimenpiteitä, käsittelijä kirjaa perustelut järjestelmään. Tarvittaessa ilmoituksen käsittelijä voi siirtää tapahtuman seuraavalle vastuutasolle käsiteltäväksi. Seuraava vastuutaso määräytyy asian laajuuden ja vakavuuden perusteella (vastuualuejohtaja/ylihoitaja, toimialuejohtaja, sairaalapalveluiden johto). Omavalvonnan tukena yksiköissä hyödynnetään HaiPro-järjestelmästä saatavia raportteja. Turvallisuuspoikkeamien perusteella määriteltyjen toimenpiteiden seurantavastuu on aina yksiköiden lähiesihenkilöllä. Poikkeamat käsitellään Pirhan ohjeistusten ja prosessien mukaisesti HaiPro-järjestelmän kautta. Esihenkilö käsittelee tapahtumat myös yksikön henkilöstön kanssa kuukausittain tai tarpeen mukaan nopeammin.

- Vastuualueiden ohjaus-/johtoryhmät käsittelevät raportit palautteista ja turvallisuuspoikkeamista vähintään neljä kertaa vuodessa, paitsi potilaiden ja omaisten tekemät vaaratilanneilmoitukset välittömästi.
- Toimialueella toimialuejohtajien nimeämät vastuuhenkilöt esittelevät toimialueensa koosteraportit vähintään puolivuositain, poikkeuksena vakavat vaaratapahtumat, jotka käsitellään välittömästi.

Vakavien vaaratapahtumien tutkintaraportit julkaistaan Pirhan sisäisillä sivuilla (intranet) Potilasturvallisuus-valikon kautta löydettäväksi siten, että niistä on löydettävissä itse vaaratapahtumasta tehdyt johtopäätökset ja korjaavat toimenpiteet. Tunnistetiedot häivytetään tietosuojan toteuttamiseksi.

Lisätietoa henkilöstölle:

Asiakas ja potilasturvallisuus: [Asiakas- ja potilasturvallisuus - intra.pirha.fi](https://intra.pirha.fi)

Turvallisuuspäätös: <https://intra.pirha.fi/group/guest/turvallisuuspäätös1>

Infektio- ja turvallisuus: <https://intra.pirha.fi/group/guest/infektio- ja turvallisuus>

Lääkitysturvallisuus: <https://intra.pirha.fi/group/guest/laakitysturvallisuus>

Vaaratapahtuman ja epäkohdan käsittely: <https://intra.pirha.fi/group/guest/vaaratapahtuman-epakohdan-kasittely>

Vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoittaminen:
<https://intra.pirha.fi/group/guest/vaaratapahtumat-ja-epakohdat>

3.2 Vastuu palvelujen laadusta

Vastuualuejohtaja vastaa toiminnan kokonaisuudesta. Ylihoitaja vastaa hoitohenkilöstön osalta hoitotyön kokonaisuudesta ja lääketieteellinen vastuu on ylilääkäreillä oman kliinisen erikoisalansa mukaan. Käytännön toiminnan tasolla palvelutoiminnasta ja sen laadusta vastaavat yksiköiden vastuuparit: osastonhoitaja ja osaston lääkäri tai ylilääkäri.

Palvelutoiminnan laatua ja sen toimivuuden seuranta varmistetaan säännöllisin tapaamisoin vastuukäyttäjien kesken, erilaisin sopimusjärjestelyin mm. palveluntuottajien kanssa sekä erilaisten palautekanavien avulla. Ulkopuolisten palveluntuottajien kanssa tehtävät palvelusopimukset sisältävät kriteerit ja seurantamekanismit. Sopimukset valmistellaan yhdessä hankintatoimen kanssa.

Yksiköiden ohjaus ja valvontakäyntien yhteydessä valvontaviranomaisten antamat huomiot ja ohjeistukset toteutetaan yksikössä ja päivitetään vastuualueen omavalvontasuunnitelmaan viipymättä. Lastentautien vastuualueella toteutettiin ohjaus- ja valvontakäynnit vuoden 2025 aikana Lasten avohoitoyksikköä lukuun ottamatta. Ohjaus- ja valvontakäynneillä ei tullut esiin merkittäviä poikkeamia yksiköiden toiminnassa.

3.3 Asiakkaan ja potilaan asema ja oikeudet

Asiakkaille, potilaille ja läheisille viestitään selkeästi ja sujuvasti turvallisen hoidon, hoivan ja palvelun kannalta tärkeät yhteiset asiat. Asiakkaat, potilaat sekä heidän läheisensä kohdataan inhimillisesti, ammattimaisesti ja luotettavasti.

Asiakasta ja potilasta kuullaan ja hän saa oikeanlaisen palvelun, hoidon tai hoivan oikeaan aikaan. Asiakas ja potilas saa tarvittavat ohjeet palvelun, hoidon ja hoivan turvallisen jatkuvuuden varmistamiseksi.

Lapsen/nuoren hoidossa noudatetaan lakia potilaan asemasta ja hoidosta (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®).

Lapsen/nuoren itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan häntä kuuntelemalla ja kirjaamalla hänen hoitoonsa liittyvät asiat. Lapsen/nuoren osallisuutta tuetaan antamalla hänelle toistuvasti mahdollisuus osallistua palveluun koskevaan suunnitteluun, päätöksentekoon ja toteuttamiseen. Hoitosuunnitelma on aktiivinen asiakirja, jota päivitetään hoidon aikana.

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategian mukaisesti potilaana olevan lapsen/nuoren hoito on kunnioittavaa ja asiakaslähtöistä. Hoitoa toteutetaan yhteistyössä lapsen/nuoren ja hänen vanhempiensa kanssa ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen. Kiireettömään hoitoon pääsyä seurataan hoitotakuun toteutumisella. Kiireellisen hoidon yhteydenotto ja toteutuminen tapahtuu saapumalla lasten päivystykseen tai Acutaan, soittamalla yksiköiden TeleQ-järjestelmään tai ottamalla yhteyttä digiklinikkaan. Hoitoon pääsyn kiireellisyys arvioidaan kiireellisyysluokituksen perusteella.

Alaikäisen potilaan asema

Alaikäisen potilaan mielipide hoitotoimenpiteeseen selvitetään silloin, kun se on hänen ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden mahdollista. Jos alaikäinen ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee päättämään hoidostaan, häntä hoidetaan yhteisymmärryksessä hänen kanssaan. Jos alaikäinen ei kykene päättämään hoidostaan, häntä hoidetaan

yhteisymmärryksessä hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa kanssa (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista ([1992/785](#))).

Lapsen ja nuoren kohtelu hoidon aikana

Työntekijöiden tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa lapsen/nuoren itsemääräämisoikeutta sekä kohdella heitä hyvin ja yhdenvertaisesti. Jokaisella lapsella/nuorella tulee olla elämäntilanteesta riippumatta mahdollisuus kasvuun ja kehitykseen sekä oikeus hyvään ja arvokkaaseen elämään. Hänelle annetaan tietoa palveluista sekä lasta/nuorta koskettavista asioista ymmärrettävällä ja ikätasoaan vastaavalla tavalla. Lasta/nuorta tuetaan ja rohkaistaan osallistumaan palvelujensa suunnitteluun, päätöksentekoon ja toteuttamiseen kykyjensä ja ikätasonsa mukaisesti yhdessä vanhemman/huoltajan kanssa. Lasta/nuorta koskevat asiat käsitellään ja ratkaistaan siten, että ensisijaisesti otetaan huomioon hänen etunsa. Häntä suojellaan kaikenlaiselta ruumiilliselta ja henkiseltä väkivallalta, huonolta kohtelulta ja hyväksikäytöltä.

Itsemääräämisoikeus

Itsemääräämisoikeus tarkoittaa lapsen/nuoren oikeutta yhdenvertaisuuteen, henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Kyseessä on meille jokaiselle kuuluva perusoikeus, joka muodostuu oikeudesta henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen. Siihen liittyvät läheisesti oikeudet yksityisyyteen ja yksityiselämän suojaan. Henkilökohtainen vapaus suojaa henkilön fyysisen vapauden ohella myös hänen tahdonvapauttaan ja itsemääräämisoikeuttaan. Henkilökunnan tehtävänä on kunnioittaa ja vahvistaa lapsen/nuoren itsemääräämisoikeutta ja tukea hänen osallistumistaan palvelujensa suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Itsemääräämisoikeuden rajoittaminen

Lapsen/nuoren hoito ja huolenpito perustuvat ensisijaisesti vapaaehtoisuuteen ja yhteisymmärrykseen. Hoitoa toteutetaan lähtökohtaisesti rajoittamatta lapsen/nuoren itsemääräämisoikeutta ja rajoitustoimenpiteille on aina oltava laissa säädetty peruste.

Itsemääräämisoikeutta rajoittavista toimenpiteistä tehdään asianmukaiset kirjalliset päätökset palvelukohtaisen lainsäädännön mukaisesti voimassa olevaa ohjeistusta noudattaen. Mahdolliset rajoitustoimenpiteet toteutetaan lievimmän rajoittamisen periaatteen mukaisesti ja turvallisesti henkilön ihmisarvoa kunnioittaen.

Rajoitustoimenpiteet lakkautetaan välittömästi, kun niiden käyttö ei ole enää tarpeen lapsen/nuoren itsensä tai muiden turvaamiseksi.

Jos alaikäinen lapsi/nuori vaarantaa henkensä ja terveytensä kieltäytymällä hoidosta tai ei mahdollisesti kykene arvioimaan hoitoa koskevien päätösten seurauksia ja kantamaan niistä vastuuta, niin somaattinen vaaratilanne voidaan hoitaa ilman mielenterveyslain mukaista tahdosta riippumattoman hoidon menettelyä yhteisymmärryksessä vanhempien/hoitajien kanssa, jos he ovat aktiivisesti ennen tilannettakin osallistuneet lapsen/nuoren hoidon päätöksiin. Fyysiseen rajoittamiseen voidaan ryhtyä vasta sitten, kun muut hoidolliset toimenpiteet eivät ole riittäviä lapsen/nuoren sekä muiden turvallisuuden varmistamiseksi. Ennen rajoittamistoimien käyttöä on tarkkaan harkittava, täytyvätkö tilanteessa rikoslain mukaiset hätävarjeluun tai pakkotilaan liittyvät perusteet, ja onko fyysinen rajoittaminen välttämätöntä suunnitellun välttämättömän lääketieteellisen hoidon mahdollistamiseksi, väkivaltaisen käyttäytymisen rajoittamiseksi tai lapsen/nuoren oman tai muiden henkilöiden turvallisuuden varmistamiseksi.

Lääkäri tekee rajoittamistoimien käytöstä määräyksen, ja muut tarvittavat merkinnät potilasasiakirjoihin. Hänen tulee kirjata määräyksiin fyysisen rajoittamisen syy ja sen perustelut. Fyysinen rajoittaminen saa kestää vain niin kauan kuin se on välttämätöntä eikä rajoittamistoimilla saa korvata puuttuvaa henkilökuntaa. Fyysisten rajoittamistoimien käyttö ei saa muodostua tavaksi hoitoyksiköissä, eikä niitä saa käyttää ennakoivasti. Rajoittamistilanteisiin tulee varautua, ja rajoitustoimiin tyypillisesti johtavia tilanteita tai olosuhteita tulee pyrkiä ennaltaehkäisemään muun muassa henkilöstön koulutuksen ja tilaratkaisujen avulla.

Rajoittamistilanteiden tulee nojata potilaslain, terveydenhuollon ammattihenkilölain, mielenterveyslain tai sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain mukaisesti hyvää hoitoa koskeviin periaatteisiin. Liikkumisen rajoittaminen on hoitopäätös, josta on keskusteltava tarvittaessa lapsen/nuoren itsensä kanssa ja selvitettävä rajoittamistoimien tarkoitus, ja hänen kantansa niiden käyttöön. Näkemys on kirjattava potilasasiakirjoihin osaksi hoitosuunnitelmaa.

Kun hoitoa ei voida toteuttaa yhteisymmärryksessä vanhempien/hoitajien kanssa

On mahdollista, että alaikäisen potilaan vanhemmat/hoitajat osallistuvat sairauden kieltämiseen ja haluavat päättää lapsen/nuoren somaattisen hoidon, vaikka tämä hoitavan lääkärin arvion mukaan edelleen tarvitsee välitöntä somaattista erikoissairaanhoidoa. Potilaslain (1992/785) 9§:llä alaikäisen potilaan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla ei ole oikeutta kieltää potilaan henkeä tai terveyttä uhkaavan vaaran torjumiseksi annettavaa tarpeellista hoitoa. Tällaisessa tilanteessa on tehtävä lastensuojeluilmoitus.

Jos lapsen/nuoren psyykinen tilanne on niin vakava, että mielenterveyslain mukaiseen tarkkailuun lähettämisen kriteerit täyttyvät, mutta somaattinen vaaratilanne estää psykiatriselle osastolle lähettämisen, somaattisen vaaratilanteen hoito voidaan turvata Rikoslain 4 luvun 5§ nojalla. Lapsen/nuoren hoidon turvaamiseksi voidaan käyttää pakkotilaa, jossa sairauden aiheuttama hengenvaara velvoittaa hoitamaan potilasta vastustuksesta huolimatta. Pakkotilan käyttö on **viimesijainen** toimenpide, jos henkeä uhkaavan tilan hoitoa ei muuten voida turvata. Sairauskertomukseen kirjataan, että *"kyseessä on vakavan mielenterveyden häiriön aiheuttaman hengenvaaratilanteen hoidosta kieltäytymisen aiheuttama pakkotila"*. Sairauskertomuksesta tulee ilmetä, millä tavoin lääkäri on punninnut oikeudellisesti suojattujen etujen ristiriitaa ja valinnut tärkeämmän edun. Somaattisen vaaratilanteen väistyttyä nuori voidaan lähettää MI-menettelyllä nuorisopsykiatrisen osastolle, jos tarkkailulähetteen kriteerit edelleen täyttyvät.

Lisätietoa henkilöstölle:

[Lastensuojeluilmoituksen tekeminen](#)

[Lapsiperheiden ja lastensuojelun sosiaalityön yhteystiedot](#)

[Sosiaalityön konsultaatio](#)

Lainsäädännöllä turvataan potilaana olevan lapsen/nuoren oikeutta määrätä itsestään ja elämästään. Pirkanmaan hyvinvointialueella fyysisen rajoittamisen ohjeet tulee olla laadittu palvelulinjoittain yksikkökohtaisesti ja sisältyä yksiköiden omavalvontasuunnitelmaan.

Itsemääräämisoikeutta säätelee useat eri lait ja asetukset:

[Laki kehitysvammaisten erityishuollosta](#)

[Laki potilaan asemasta ja oikeuksista](#)

[YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva sopimus, YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista ja sopimuksen valinnainen pöytäkirja](#)

[Sosiaalihuoltolaki](#)

[Lastensuojelulaki](#)

[Mielenterveyslaki](#)

[Suomen perustuslaki](#)

[Yhdenvertaisuuslaki](#)

[Rikoslaki](#)

Hoitotakuu: [Hoitoon pääsy \(hoitotakuu\) - Sosiaali- ja terveysministeriö \(stm.fi\)](#)

Lisätietoa henkilöstölle:

[Fyysinen rajoittaminen Pirkanmaan hyvinvointialueella, ohjekirje - intraohjeet - intra.pirha.fi](#)

Oikeus saada palvelua omalla kielellä

Tarvittaessa lapselle/nuorelle sekä hänen huoltajilleen järjestetään mahdollisuus saada omalla kielellä tulkkipalveluita. Pirkanmaan hyvinvointialueen tulkkauspalvelut tuottaa Monetra Oy. Palveluun kuuluu puhutun kielen lisäksi viittomakielen tulkkaus, kuulonäkövammaisten tulkkaus, kirjoitustulkkaus, puhevammaisten tulkkaus, viitottu puhe sekä kirjallisen materiaalin käännöspalvelu. Tulkkausta käytetään, jos

ammattihenkilö ei osaa lapsen/nuoren tai hänen läheisensä käyttämää kieltä tai ei aisti- tai puhevian vuoksi voi tulla ymmärretyksi.

Tulkkina käytetään vain ammattitulkkia, ei potilaan oman perheen jäseniä, saattajaa eikä koskaan lasta huoltajalle tulkkina. Käytettävänä tulkkausmuotoina ovat lähi- ja etätulkkaus. Lähitulkkauksessa tulkki saapuu tilaajan osoittamaan paikkaan tulkaamaan. Etätulkkauksessa tulkkaus toteutetaan puhelintulkkauksena. Tulkkausmuotona käytetään aina kun mahdollista etätulkausta.

Salamatulkkaus on erityisesti ennakoimattomiin ja nopeisiin tulkkaustarpeisiin kehitetty, sovelluksen kautta toimiva tulkkauspalvelu. Salamatulkkauspalvelussa ammattitulkki tavoitetaan matkapuhelinsovelluksen avulla sekunneissa ilman ennakkovarausta. Sovellus on helppokäyttöinen: valitaan vain kieli ja lähetetään pyyntö. Palvelu toimii vuorokauden ympäri.

Potilas- ja sosiaaliasiavastaavan tehtävät ja yhteystiedot:

Potilasasiavastaava on potilaiden apuna, kun he kaipaavat neuvoja tai tietoa oikeuksistaan potilaana. Vastaavasti sosiaaliasiavastaava tarjoaa sosiaalipalvelujen asiakkaille neuvoja ja tietoja. Jos potilas tai asiakas tai hänen läheisensä on tyytymätön hoidon tai palvelujen laatuun tai kohteluun, asiaa voi selvittää yhdessä potilasasiavastaavan tai sosiaaliasiavastaavan kanssa. Molemmat tehtävät ovat neuvoa-antavia. Potilas- tai sosiaaliasiavastaava ei voi muuttaa päätöksiä eikä toimi oikeusavustajana. Palvelut ovat maksuttomia.

Potilasasiavastaava:

Ma, ke, to klo 9–11, Ti klo 12.30–14.30 p. 040 190 9346

Suomi.fi-palvelussa: Valitse viestit -palvelussa vastaanottajaksi valitaan Pirkanmaan hyvinvointialueen potilasasiavastaava

Hatanpäänkatu 3, 33900 Tampere

Sosiaaliasiavastaava:

Ma, ke, to klo 9–11, ti klo 12.30–14.30 p. 040 504 5249

Suomi.fi-palvelussa: Valitse viestit -palvelussa vastaanottajaksi valitaan Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaaliasiavastaava

Hatanpäänkatu 3, 33900 Tampere

Lisätietoja: [Potilasasiavastaava - pirha.fi](https://www.pirha.fi/potilasasiavastaava)

Lisätietoja: [Sosiaaliasiavastaava - pirha.fi](https://www.pirha.fi/sosiaaliasiavastaava)

3.4 Muistutusten ja kanteluiden käsittely

Palveluun tai kohteluun tyytymättömällä potilaalla on oikeus tehdä muistutus. Muistutusmenettelyä harkitsevan kannattaa kuitenkin ensin yrittää selvittää asia keskustelemalla asianomaisessa toimintayksikössä. Muistutuksen voi tehdä lapsen/nuoren lisäksi hänen vanhempansa/hoitajansa, muu läheinen tai laillinen edustaja. Muun kuin asianomaisen tehdyn muistutuksen kohdalla on pääsääntöisesti selvitettävä, antaako lapsi/nuori tai hänen vanhempansa/hoitajansa hyväksyntänsä muistutukseen vastaamiseen.

Toimintayksikön pitää tiedottaa lapselle ja hänen vanhemmalleen/hoitajalleen oikeudesta tehdä muistutus ja järjestää muistutuksen tekeminen mahdollisimman vaivattomaksi. Muistutus tulisi tehdä pääsääntöisesti kirjallisesti, mutta erityisestä syystä sen voi tehdä myös suullisesti. Muistutukseen tulee antaa kirjallinen ja perusteltu vastaus tiedonsaantioikeus huomioiden kohtuullisessa ajassa, yleensä yhdessä kuukaudessa. Laajempaa selvittelyä tai useampaa palvelulinjaa koskeissa muistutuksissa vastaus voidaan antaa kahden kuukauden kuluessa. Vastaus lähetetään asiakkaalle / potilaalle, jota muistutus koskee, jollei ole erityistä syytä muutoin toimia. Muistutuksen tekeminen ei estä asiakasta / potilasta tekemästä kantelua valvovalle viranomaiselle.

Lisätietoja: [Oletko tyytymätön saamaasi palveluun? - pirha.fi](https://www.pirha.fi/oletko-tyytymaton-saamaasi-palveluun)

Lisätietoja: [Sosiaali- ja terveyspalvelut - Valvonta ja kantelut - Henkilöasiakas - Aluehallintovirasto](https://www.pirha.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut-valvonta-ja-kantelut)

Lisätietoja henkilöstölle: [Hallinnolliset asiakirjaprosessit](https://www.pirha.fi/hallinnolliset-asiakirjaprosessit)

Jos lapsi/nuori ja hänen vanhempansa ovat tyytymättömiä saamaansa palveluun tai kohteluun, kannattaa asiasta keskustella ensin suoraan hoitavan yksikön henkilökunnan kanssa. Tämä on usein nopein ja paras tapa selvittää tilanne. Asiasta kannattaa täyttää myös palautelomake. Tarvittaessa potilasasiavastaava tai sosiaaliasiavastaava antavat puolueettomina tahoina neuvoja ja auttavat ymmärtämään oikeutesi. Mikäli keskustelu ei tuo ratkaisua, voit tehdä kirjallisen muistutuksen. Muistutuksen voi tehdä vahvasti tunnistautuneena OmaPirha-palvelussa kohdassa ”Asioi hallinnon kanssa”.

Vaihtoehtoisesti voi käyttää tulostettavaa lomaketta tai kirjoittaa vapaamuotoisen muistutuksen. Muistutus on allekirjoitettava ja siinä tulee olla samat tiedot kuin lomakkeessa (nimi- ja yhteystiedot sekä henkilötunnus). Lisätietoa ja lomakkeet löydät hyvinvointialueen verkkosivuilta.

Kirjallinen muistutus lähetetään osoitteeseen:

Pirkanmaan hyvinvointialue

Kirjaamo

PL 272

33101 Tampere

Muistutukset ja kantelut vastaanottaa toimialuejohtaja, joka ohjaa asian käsittelyn eteenpäin tarvittaville tahoille. Yksiköissä lähiesihenkilöt ja ylilääkäri osallistuvat tarvittaessa vastineiden laatimiseen. Muistutuksista nousevat kehittämistarpeet käsitellään yksikkö- ja vastuualuekohtaisesti. Tarvittaessa toimintaa korjataan ja kehittämistoimet viedään eteenpäin yhteistyössä esihenkilöiden ja asiantuntijoiden kanssa.

3.5 Säännöllisesti kerättävän ja muun palautteen huomioiminen

Pirkanmaan hyvinvointialueella vahvistetaan asiakaslähtöisyyttä ja osallistumista erilaisin toimenpitein. Käytössä on useita palautteen keräämisen tapoja.

Lisätietoja: [Osallistu ja vaikuta - pirha.fi](https://www.pirha.fi)

Suorat palautteet käsitellään viimeistään 12 vuorokauden kuluttua niiden saapumisesta. Mikäli asiakas on jättänyt yhteystietonsa, asiakkaalle vastataan. Saatua asiakaskokemustietoa hyödynnetään käytännössä ja osana kaikkea päätöksentekoa sekä kehittämistä.

Palautteen antaminen

Lapsen/nuoren ja hänen huoltajansa/vanhempansa osallisuuden vahvistaminen lisää hyvinvointia ja antaa mahdollisuuden kehittää palveluja käyttäjälähtöisiksi. Palautteen antaminen on mahdollista, niin suullisesti henkilökunnalle kuin eri palautekanavien kautta. Asiakslähtöisyyden ja osallisuuden toteutumista seurataan asiakaspalautejärjestelmästä saadun tiedon perusteella ja saatu palaute käsitellään yksiköissä säännöllisesti.

Palautteen keräämisen tapoja lastentautien vastuualueella ovat:

- Suoraa palautetta voi antaa sähköisesti, pirha.fi/palaute - sivuston kautta
- Kirjallisesti, yksiköstä löytyvällä palautekortilla
- Hoitotyönsensitiiviset potilaspalautteet lapset ja läheiset, joiden avulla palautetietoa kerätään neljä kertaa vuodessa yhden viikon otannoilla
- Erilliset asiakasraadit: lapset/nuoret (lastenraadit) ja vanhemmille (lapset ja naiset toimialueen raati), johon erillinen hakumenettely
- QR-koodien kautta tapahtuva palautteen antaminen THL palautekyselyt 7–18-vuotiaat lapset/nuoret sekä heidän läheisensä. Kyselyssä on NPS kysymys (Net promoter score/ suositteluhaluus), joka ei kuitenkaan kysytä alle 12-vuotiailta

3.6 Henkilöstö

Lastentautien vastuualueella työskentelee 249 vakituisessa työsuhteessa olevaa sairaanhoitajaa, 4 lastenhoitajaa, 10 asiantuntijahoitajaa sekä yksi hoitotyön klininen asiantuntija. Osa sairaanhoitajista työskentelee vastuualueen omassa sisäisten sijaisten osaajapoolissa. Esihenkilöitä lastentautien vastuualueella on seitsemän osastonhoitajaa ja seitsemän apulaisosastonhoitajaa. Lisäksi vastuualueella on 21 osastonsihteeriä ja 5,5 välinehuoltajaa. Lääkäreitä vastuualueella on 73. Erityistyöntekijöiden työpanosta ostetaan toiselta toimialueelta (KUPS). Erityistyöntekijöitä on neljä psykologia, kolme

puheterapeuttia, kolme kuntoutusohjaajaa, kolme ravitsemusterapeuttia, kaksi sosiaalityöntekijää sekä yhdeksän fysioterapeuttia ja neljä toimintaterapeuttia.

Lastentautien vastuualueella on Lasten- ja nuorten toiminnan yksikkö, jossa työskentelee yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja ja neljä seurakunnan lastenohjaajaa sekä kaksi Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen opettajaa.

Vakituisen henkilöstön lisäksi vastuualueella työskentelee merkittävä joukko määräaikaista sijaisia eripituisissa työsuhteissa paikkaamassa sekä lakisääteisiä että harkinnanvaraisia poissaoloja. Henkilöstön äkillisten poissaolojen sijaistamisen tarve arvioidaan suhteessa yksikön toimintaan ja myös vastuualueen toimintaan ja henkilöstöresursseihin. Sijaista edellyttävä poissaolo hoidetaan ensisijaisesti oman henkilökunnan turvin sisäisin järjestelyin (vastuualueen oma osaajapooli ja oman henkilöstön vuorojenvaihdot) ennen ulkopuolisen sijaisen palkkaamista. Lastentautien vastuualueella on käytössä erittäin toimiva oma osaajapooli. Osaajapoolin tarkoituksena on kohdentaa hoitajaresurssia tarvelähtöisesti huomioiden sekä yksiköiden, että vastuualueen potilashoidon kokonaistilanne. Vastuualueella työskentelee tilapäisesti eripituisissa määräaikaistilaisissa sijaisuuksissa (vuosilomat ja äkilliset poissaolot) laillistetun sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä myös opiskelijoita. Heidän sijaistehtävissä toimiminen toteutetaan annettujen ohjekirjeiden mukaisesti.

Työntekijöiden ja työyhteisöjen osaamisen tason ja osaamistarpeiden tunnistamisessa sekä arvioinnissa hyödynnämme toiminta- ja henkilöstöraportteja, kehityskeskusteluita, asiakaspalautteita ym. toiminnan laatua kuvaavia tietoja. Mikäli henkilöstön osaamisessa tai työskentelyn asianmukaisuudessa ilmenee epäkohtia, puututaan niihin reaaliaikaisesti ja matalalla kynnyksellä.

Vastuualueella olevat opiskelijat

Yksiköissä harjoittelee useita satoja sosiaali- ja terveysalan sekä lääketieteen opiskelijoita ympäri vuoden. Toimimme opiskelijoille opetussairaalan ja heidän osallistumisensa potilashoittoon on kiinteä osa toimintaa. Opetuspoliklinikka on osa yliopiston ylläpitämää opetuskokonaisuutta, jossa lääketieteen opiskelijat voivat osallistua potilaiden hoitoon suunnitellusti.

Erikoistuvan vaiheen lääkärit pätevoityvät sairaalatyössä työskennellessään lastentautien vastualueella ja suorittamalla yliopiston edellyttämät erikoistumiseen vaadittavat opintokokonaisuudet. Heidän erikoistumisopintonsa etenevät oman aikataulun mukaisesti. Kaikki opiskelijoiden toteuttamat harjoittelut ovat tavoitteellista ja ohjattua käytännön työhön osallistumista, jossa opetellaan erilaisia työelämässä tarvittavia taitoja.

Vastuualueella toteuttava opiskelijoiden ohjaus perustuu näyttöön vaikuttavista ohjausmenetelmistä. Käytämme opiskelijaohjauksessa yksilöohjausta, pari- ja moduuliohjausta. Opiskelijoiden harjoittelu tapahtuu aina ammattihenkilön ohjauksessa. Tavoitteiden mukaista osaamisen kehittymistä seurataan säännöllisillä ohjauskeskusteluilla ja yhteistyössä opiskelijoita ohjaavien opettajien kanssa. Henkilökuntamme on sitoutunut opetustoimintaan ja ohjausosaaminen varmistetaan mm. organisaatiomme tarjoamalla täydennyskoulutuksella sekä ohjaajien keskinäisellä verkostoitumisella.

Ammattioikeuden tarkistaminen

Työ-, pätevyys- ja tutkintotodistukset toimitetaan työnantajalle, esihenkilölle, pätevyys- ja tutkintotodistukset, joiden perustella hänet on valittu tehtävään tai virkaan. Lähiesihenkilö varmistaa todistusten oikeellisuuden sekä työntekijän pätevyyden työhön ja tarvittaessa tarkistaa työntekijän oikeudet JulkiTerhikistä / JulkiSuosikista.

Rekrytointivaiheessa työntekijät haastatellaan. Yksiköiden esihenkilöt tarkistavat ennen työn aloittamista työntekijän kelpoisuuden tehtävään yllä kuvatulla tavalla. Lisäksi uuden työntekijän rokotesuoja tarkistetaan ja merkitään palvelussuhdeilmoitukseen.

Rikostaustaote

Rikostaustaotteella tarkoitetaan rikosrekisteriotetta, joka on tarkoitettu esitettäväksi työnantajalle, viranomaiselle, oppilaitokselle tai vapaaehtoistoiminnan järjestäjälle Suomessa, kun henkilö ryhtyy toimimaan alaikäisten lasten (rikosrekisterilaki 6 §:n 2 mom.), ikäihmisten tai vammaisten henkilöiden (rikosrekisterilaki 6 §:n 4 mom.) kanssa.

Lisätietoja henkilöstölle: [Rekrytinnin suunnittelussa huomioitavaa](#)

Lastentautien vastuualueelle työsuhteeseen tulevan tulee esittää esihenkilölle työsuhteen alkaessa rikostaustaote ja tämä merkitään palvelussuhdeilmoitukseen.

Perehdytys

Työturvallisuuslaki velvoittaa työnantajan perehdyttämään työntekijän työhön ja työolosuhteisiin sekä työvälineiden oikeaan käyttöön ja turvallisiin työtapoihin.

Pirkanmaan hyvinvointialueella on laadittu yhtenäinen perehdytysprosessi ja perehdytyksen toimintamallit. Perehdytyksen tukena on myös sähköinen Intro-perehdytysjärjestelmä.

Lisätietoja henkilöstölle: [Perehdytys](#)

Osaamisen varmistaminen

Osaamisen johtaminen on kiinteä osa strategiaa ja yksi keskeisiä esihenkilötyön osa-alueita. Osaamisen kehittämistä ja kehittymistä arvioidaan ja seurataan yksilötasolla esihenkilön ja työntekijän kesken mm. työssä suoriutumisen kautta. Vuosittaisissa kehityskeskusteluissa arvioidaan osaamista ja osaamisen kehittymistä sekä tehdään työntekijäkohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma. Osaamisen johtamista ohjaa organisaation osaamisen kehittämisen painopistealueet, jotka ovat ammatillinen substanssiosaaminen, turvallisuusosaaminen (mm. asiakas- ja potilasturvallisuustaidot), asiakaslähtöinen osaaminen, digiosaaminen, johtamisosaaminen, työyhteisötaidot, uudistumiskyvykyys ja kehittämisosaaminen.

Osaamisen kehittämisen keskeisiä menetelmiä ovat mm perehtyminen, vertaiskehittäminen- ja oppiminen, jatkuva kehittäminen, työnohjaus ja työkierto. Täydennyskoulutusten osalta hyödynnämme tarkoituksenmukaisesti ja tehokkaasti organisaatiomme monipuolista sisäistä koulutusta sekä koulutusbudjetin mahdollistamissa puitteissa myös ulkopuolista koulutustarjontaa.

Perehtymisen osalta vastuualuetasoisella ja yksikkökohtaisilla perehdytysuunnitelmillä varmistetaan henkilöstön riittävä osaaminen. Yksiköiden esihenkilöt vastaavat henkilökunnan osaamisen varmistamisesta, välttämättömiin koulutuksiin osallistumisesta ja tarvittavasta lisäkoulutautumisesta. Perehtymisen kesto vaihtelee

yksiköittäin ja yksilöllisesti. Perehdytettävä osallistuu aktiivisesti perehdytykseensä ja pyytää tarvittaessa sitä lisää. Perehtymiseen sisältyy yksikön toiminnan kannalta oleelliset lääkehoito- ja laitekoulutukset sekä muut yleiset koulutukset.

Työntekijällä on myös itsellään vastuu ja oikeus pitää omaa ammattitaitoaan. Ammattitaidon riittävyttä, osaamisen tasoa ja riittävää suomen kielen taitoa seurataan mm. työhönottotilanteissa, kehityskeskusteluissa ja säännöllisesti uusittavilla koulutuksilla (esim. LOVE, lääkehoidon osaaminen). Huomattuihin osaamisvajaisiin tai epäkohtiin puututaan ja henkilö ohjataan tarvittaessa täydennyskoulutuksiin.

3.7 Asiakas- ja potilastyöhön osallistuvan henkilöstön riittävyyden seuranta

Riittävä ja osaava sekä palveluyksikön omavalvontaan sitoutunut henkilöstö on keskeinen tekijä palvelujen saatavuuden, laadun ja asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistamisessa sekä palvelujen kehittämisessä.

Vastuualueen toimintayksiköissä on monipuolinen ja yksikön tarpeita vastaava henkilöstö. Henkilömitoitusta suunniteltaessa ja arvioitaessa, otetaan huomioon lapsen ja nuoren ikätaso, toimintakyky ja avun tarve, palvelurakenne, palveluiden tuottaminen ja saatavuus sekä henkilöstöön ja työn organisointiin liittyvät tekijät.

Terveydenhuollon ammattien harjoittamisen vaatimukset on säädetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa (559/1994). Terveydenhuollon ammateissa toimiminen edellyttää koulutuksen ja Valviran laillistuksen tai rekisteröinnin lisäksi riittäviä ammattitaito- ja -tietoja, sekä sitä, että henkilö kykenee terveydentilansa ja toimintakykynsä puolesta toimimaan ammatissaan.

Henkilöstön määrä jakaantuu eri henkilöstöryhmien osalta tarvittavan resurssoinnin mukaisesti. Henkilöstön määrään vaikuttaa käytettävissä oleva vastuualueen virkojen – ja tai toimien määrä sekä palkkabudjetti. Lääkärityön osalta useiden erikoisalojen sekä suppeiden erikoisalojen haastaa monella tavoin toiminnan resursointia, sen johdosta suunnittelua tehdään vuosittain pidemmällä ajanjaksoilla (syksy, kevät, kesä), jolloin

toiminnan suunnittelu on vakaampaa. Päivittäiseen toimintaan tulevat resurssimuutokset pyritään ennakoimaan ja tehdään tarvittavia resurssimuutoksia.

Henkilöstömitoitusta ja resursointia koskevat vaatimukset tulevat erityislainsäädännöstä. Henkilöstön riittävyyden osalta tärkeää on päivittäisjohtaminen ja resurssisuunnittelu. Vastuualueen yksiköissä, lasten ja nuorten erikoissairaanhoidossa, esihenkilö vastaa siitä, että päivittäistoiminnassa (työvuorossa) on riittävä määrä hoitohenkilöstöä ja henkilöstö jakautuu oikealla tavalla osaaminen huomioiden. Tarvittava määrä ja osaamisen jakautuminen riippuvat yksikön luonteesta (päivystysyksikkö, poliklinikka, päiväosasto), lapsen ja nuoren sekä heidän perheensä avun tarpeesta, potilaiden määrästä yksikössä ja toimintaympäristöstä.

Yksiköiden esihenkilöt toimivat tiiviissä yhteistyössä vastuualueen muiden yksiköiden esihenkilöiden kanssa. Tarvittaessa yksikön hoitajavahvuutta on mahdollista lisätä mm. hyödyntämällä vastuualueen yhteistä sisäisten sijaisten resurssia (= osaajapooli) tai lainaamalla vastuualueen toisesta yksiköstä henkilökuntaa sitä tarvitsevaan yksikköön (tilanteen salliessa). Vastuualueella noudatetaan Pirhan ohjeistusta henkilöstövuokrauksen käytöstä (Ohje henkilöstövuokrauksen käyttöön 10.4.2024). Pitkän aikavälin henkilöstösuunnittelua tehdään säännöllisesti yhteistyössä vastuualueen hoitotyön johdon sekä vastuualueen esihenkilötiimin kesken.

3.8 Monialainen yhteistyö ja palvelun koordinointi

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa toteutetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa siten, että sosiaalihuollon ja tarvittaessa muiden hallinnonalojen palvelut muodostavat asiakkaan edun mukaisen kokonaisuuden. Yhteisissä palveluissa, tai jos potilas muutoin tarvitsee sekä terveydenhuollon että sosiaalihuollon palveluja, on sovellettava niitä terveydenhuollon ja sosiaalihuollon säännöksiä, jotka parhaiten tarjoavat potilaan tuen tarpeita vastaavat palvelut ja lääketieteellisen hoidon.

Lisätietoja henkilöstölle: [Monialainen yhteistyö](#)

Olellaisen tiedon siirtyminen yksiköiden ja ammattilaisten välillä varmistetaan ISBAR-raportointimenetelmällä (menetelmä muodostuu sanoista: tunnista, tilanne, taustatiedot). Potilasraportointia toteutetaan lisäksi vuorojen vaihtuessa (aamu ja iltapäivä, yövuoron alku) hiljaisen raportin ja/tai yhteisraportin avulla.

Hoitopalaute annetaan potilaan hoitoprosessin eri vaiheista lähettävälle taholle ja jatkohoidosta vastaavalle yksikölle. Se voi olla loppulausunto, hoitotyön yhteenveto tai muu tiivis kooste hoidon sisällöstä. Hoitopalaute toimitetaan sähköisesti, ellei potilas tai huoltaja sitä erikseen kiellä. Loppulausunto sisältää yhteenvedon annetusta hoidosta sekä selkeät ohjeet jatkohoidosta ja seurannasta. Se laaditaan hoitajakson päättyessä ja toimitetaan viiden vuorokauden kuluessa. Hoitotyön yhteenveto kokoaa keskeiset tiedot hoitajakson aikana ja tukee hoidon siirtymistä tai päättymistä.

3.9 Toimitilat, välineet ja lääkinnälliset laitteet

Toimitilat ja välineet

Toimitilojen suunnittelussa on otettu huomioon niiden turvallisuus ja esteettömyys sekä soveltuvuus lasten ja nuorten hoitamiseen erikoissairaanhoidossa. Toimitilat sijaitsevat Tampereen yliopistollisessa sairaalassa (Tays). Lasten ja nuorten sairaalan valmistuttua vuonna 2019, toimitiloille on tehty vastaanottotarkistus (L-rakennuksen luovutus 7.5.2019). Vastassyntyneiden tehohoitoyksikön tiloihin tarkistus on tehty vuonna 2020 (D-rakennuksen luovutus 5.8.2019). Toimitiloista vastaa tilapalvelut ja niitä koskevia riskejä arvioidaan yhdessä kiinteistöhallinnan ja toimitilapalveluiden kanssa.

Yksikköjen rakennussuojelujohtajat ja turvallisuusyhdyshenkilöt tekevät tiloihin kahden vuoden välein paloturvallisuus- ja hätäpoistumistietarkastuksen. Toimitiloihin liittyvät huoltopyynnöt tekee yksikön henkilökunta.

Yksittäinen työntekijä on velvollinen huolehtimaan ja ilmoittamaan työympäristöään koskevista potilas- ja työturvallisuutta vaarantavista tekijöistä. Työntekijä voi tehdä itse tai delegoi sen eteenpäin esihenkilölle. Henkilökunta koulutetaan perehdytysvaiheessa tekemään toimitiloja koskevia korjauspyyntöjä Paketti-palvelujärjestelmän kautta.

Psyykkisen, fyysisen ja sosiaalisen ympäristön turvallisuutta seurataan ja käsitellään säännöllisesti työterveyshuollon työpaikkakäynneillä. Mahdolliset riskit toimitilojen ja välineiden käyttöön liittyen on minimoitu noudattamalla valmistajan ohjeistuksia.

Potilaana olevan lapsen/nuoren sekä perheen yksityisyyden suojaan on kiinnitetty huomiota tilojen suunnittelussa ja hoitotyön toiminnoissa. Lasten ja nuorten sairaalassa lapsen/nuoren hoito tapahtuu pääasiassa yhden hengen huoneessa. Kahden hengen huoneissa henkilöstöä on ohjeistettu noudattamaan tietosuojan ohjeistuksia hoidon aikana. Potilashuoneessa, jossa hoidetaan useampaa lasta/nuorta samassa, huolehditaan tietosuojasta mm. antamalla kuulosuojaimet vanhemmille, jos puhutaan toisen lapsen asioista.

Lääkinnälliset laitteet

Lääkinnällisten laitteiden turvallisuus

- Jokaisesta yksiköstä löytyy laitevastaavat, jotka perehdyttävät ja opastavat työntekijöitä laitteiden käyttöön
- Henkilöllä, joka käyttää lääkinällistä laitetta, on sen turvallisen käytön vaatima koulutus ja kokemus. Laitteen valmistajalta edellytetään laitteen koulutuksen järjestäminen ennen laitteen käyttöönottoa.
- Laitteessa tai sen mukana on turvallisen käytön kannalta tarpeelliset merkinnät ja käyttöohjeet
- Laitetta käytetään valmistajan ilmoittaman käyttötarkoituksen ja -ohjeistuksen mukaisesti
- Laite säädetään, ylläpidetään ja huolletaan valmistajan ohjeistuksen mukaisesti ja muutoin asianmukaisesti
- Ammattimaisen käyttäjän on ilmoitettava Fimeaan ja valmistajalle/valtuutetulle edustajalle tai maahantuojalle/jakelijalle vaaratilanteista, jotka ovat johtaneet tai olisivat saattaneet johtaa potilaan, käyttäjän tai muun henkilön terveyden vaarantumiseen

Lastentautien vastuualueen yksiköissä tulee olla tieto käytössään olevista, edelleen luovuttamistaan tai muutoin hallinnassa olevista sekä potilaaseen asennetuista laitteista. Yksiköillä on laadittuna menettelytapa laitekoulutuksen toteuttamiseksi, ja osaamisen ylläpitämiseksi suhteessa palveluyksikön toimintaympäristöön ja käytettyjen laitteiden ominaisuuksiin.

Lääkintätekniiikan yksikön tehtävänä on vastata lääkinällisten laitteiden elinkaaren aikaisista tukipalveluista sisältäen laitteiden ennakoivat huollot, kunnossapidon ja laitteiden poistot sekä lääkitätekniiikan asiantuntijapalvelut. Istekki Oy tuottaa lääkitätekniiikan päivittäiset huolto- ja ylläpitopalvelut.

Läkinällisten laitteiden viankorjauksiin, huoltoihin ja tukipalveluihin liittyvissä asioissa tulee tehdä palvelupyyntö Paketin kautta laitteessa olevan tunnusnumeron avulla.

Lisätietoja: [Laki lääkinällisistä laitteista \(719/2021\) - Finlex.fi](#)

Lisätietoja henkilöstölle: [Lääkitätekniiikka](#)

Säteilyn käytön turvallisuus

Lastentaudeilla kuvantamisen yksikkö käy tarvittaessa ottamassa kuvia yksiköissä säteilyturvallisuuden huomioiden.

Lisätietoja henkilöstölle: [Säteilyturvallisuus](#)

3.10 Tietojärjestelmät ja teknologian käyttö

Tietojärjestelmät

Uusille tietojärjestelmille ja sovelluksille tehdään tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta tietoturva-arviointi aina ennen käyttöönottoa. Tietoturva-arviointi tehdään myös järjestelmän muuttuessa oleellisesti. Tietoturva-arviointi sisältää myös tietojärjestelmän käyttöön liittyvän riskiarvion. Tietojärjestelmille tehdään riskiarviointi kolmen vuoden välein tai kun järjestelmä oleellisesti muuttuu.

Yksiköt noudattavat organisaation ohjeistusta tietojärjestelmien tietoturva- ja riskiarvioinneissa. Käyttöön otettaville järjestelmille tehdään arvioinnit keskitetysti, ja yksiköt huolehtivat siitä, että käyttö tapahtuu ohjeiden mukaisesti ja mahdolliset riskit raportoidaan tarvittaessa.

Tietosuoja ja tietoturva

Tietosuoja ja tietoturva ovat osa hyvinvointialueen päivittäistä toimintaa ja jokainen henkilöstön jäsen on vastuussa omalta osaltaan näiden toteutumisesta.

Hyvinvointialueen tietosuoja- ja tietoturvapoliitikan mukaan johdolla on kokonaisvastuu tietosuoja- ja tietoturvatyön johtamisesta, rekisterinpidosta sekä resursoinnista. Jokainen uusi työntekijä käy pakolliset tietosuoja- ja tietoturvaosiot läpi osana perehdytystään, ja koko henkilöstön on läpäistävä pakollinen peruskoulutus kahden vuoden välein.

Tietojärjestelmien ja sovellusten käyttöönotossa noudatetaan hyvinvointialueella yhteisesti sovittua tietoturva-arviointia, jonka perusteella päätetään järjestelmien ja sovellusten käyttöönotosta.

Yksiköt huolehtivat siitä, että tietosuoja ja tietoturva toteutuvat päivittäisessä toiminnassa hyvinvointialueen ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstö noudattaa annettuja käytäntöjä ja osallistuu pakollisiin koulutuksiin. Uudet työntekijät perehdytetään tietosuoja- ja tietoturva-asioihin, ja koko henkilöstö päivittää osaamistaan säännöllisesti. Mahdolliset poikkeamat tai riskit ilmoitetaan organisaation ohjeiden mukaisesti.

Tietoturvasuunnitelma

Hyvinvointialue on sosiaali- ja terveystieteiden järjestäjänä laatinut tietosuoja-, tietoturva- ja tietojärjestelmien turvallista käyttöä koskevan tietoturvasuunnitelman. Tietoturvasuunnitelma ei ole julkinen asiakirja, mutta sen voi pyytää luettavaksi tietosuojavastaavalta tai tietoturvavastaavalta. Suunnitelmaa täydennetään ja päivitetään tarpeen mukaan vastaamaan lainsäädäntöä ja Pirkanmaan hyvinvointialueen prosesseja. Tietoturvasuunnitelma on laadittu 28.3.2023, ja sitä on päivitetty viimeksi 11.10.2024.

Tietosuojavastaava Katja Rajala

Tietoturvavastaava Henry Davidsson

Lisätietoja henkilöstölle: [Tietosuoja- ja tietoturvaohjeet](#)

Yksikössä noudatetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen tietoturvasuunnitelmaa ja siihen liittyviä ohjeita. Henkilöstö huolehtii siitä, että tietojärjestelmiä käytetään turvallisesti, asiakastietoja käsitellään huolellisesti ja mahdolliset poikkeamat tai riskit ilmoitetaan

eteenpäin. Tietoturvaosaamista ylläpidetään perehdytyksellä, koulutuksella ja ajantasaisella ohjeistuksella.

Lastentautien vastuualueella:

- Henkilöstöllä on käytössä Intra- sisäinen viestintäjärjestelmä, josta löytyy ohjeita ja ohjeistuksia käytössä olevista laitteista ja tietojärjestelmistä, tietoturvasta ja potilashoittoon liittyvä ohjeistus.
- Laiterekisteristä löytyy kaikki yksikön laitteet.
- Perehdytys laitteisiin annetaan aina ennen käyttöönottoa.
- Ennalta tiedossa olevat vika/huoltotilanteista saadaan tieto etukäteen ja pystytään näin varautumaan tilanteeseen.

Hyvinvointialueen on sosiaali- ja terveystieteiden järjestäjänä laatinut tietosuojaa, tietoturvaa ja tietojärjestelmien turvallista käyttöä koskevan tietoturvasuunnitelman. Mikäli työtehtävissä tarvitaan tietoturvasuunnitelmaa, sen voi pyytää luettavaksi tietosuojavastaavalta tai tietoturvavastaavalta. Tietoturvasuunnitelma ei ole julkinen asiakirja.

Henkilöstöhälytysjärjestelmä ja sen toiminta

Vastuualueella on käytössä Tunstall- henkilöstöhälytysjärjestelmä. Järjestelmään kuuluvat hälytysnapit ja käytävänäytöt. Istekki huolehtii järjestelmän säännöllisestä huolehtimisesta yhteistyössä järjestäjän toimittajan kanssa. Henkilökunnan vastuulla on toimittaa huoltoa vaativat laitteet Istekille. Kaikilla potilastyötä tekeville työntekijöillä on käytössä työvuorossaan Tunstall -hälytysnapit.

3.11 Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja tietosuoja

Tietosuoja on perusoikeus, joka turvaa rekisteröidyn (henkilön, jonka tietoja käsitellään) oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietojen käsittelyn on aina perustuttava lakiin. Henkilötietojen käsittelyn on oltava asianmukaista ja tapahduttava aina tiettyä tarkoitusta varten joko asianomaisen henkilön suostumuksella tai muulla laissa säädetyllä perusteella.

Lisätietoja: [Tietosuoja - pirha.fi](https://pirha.fi)

Lisätietoja henkilöstölle: [Tietosuoja- ja tietoturvaohjeet](#)

Lastentautien vastuualueen henkilöstö on sitoutunut noudattamaan Pirhan tietosuoja- ja tietoturva ohjeistuksia. Henkilöstö suorittaa kahden vuoden välein tietosuoja- ja tietoturvakoulutuksen, jonka toteutumista yksikön esihenkilö seuraa puoli vuosittain. Tietosuoja- ja tietoturva kävelyt toteutetaan yksikössä kerran vuodessa toimialueen tietosuoja- ja tietoturvayhteyshenkilöiden toimesta.

Vastuualueella on nimetty tietosuoja- ja tietoturvan yhteyshenkilö, joka tiedottaa 4 kertaa vuodessa tietosuoja- ja tietoturva-asioista esim. yksikön/esihenkilöiden kokouksissa ja vastuualueen viestintäkanavissa.

Päivitetyt potilaskirjaamisohjeet käsitellään yksikössä ja muutetaan kirjaamistapaa tarvittaessa. Jokainen työntekijä on velvollinen seuraamaan asiakas- ja potilastietojen käsittelyyn liittyviä uutisia ja ohjeita intrasta sekä omasta sähköpostista.

Potilastietojen selvityspyynnön voi tehdä OmaPirhassa. [Asiakas- ja potilastietojen käsittely ja lokitiedot - pirha.fi](#). Viranomaisille ja palveluntuottajille luovutettavista tiedoista on lisätieto henkilökunnalle Potilaskertomusohjeessa: [20. Potilastietojen käyttö ja luovutus - intra.pirha.fi](#)

3.12 Lääkehoitosuunnitelma

Pirkanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelmassa, joka pohjautuu sosiaali- ja terveysministeriön Turvallinen lääkehoito -oppaaseen, kuvataan yhteiset linjaukset lääkehoidon toteuttamisen käytäntöihin sekä palvelulinjoilla toteutettavan lääkehoidon erityispiirteet. Palvelulinjojen lääkehoitosuunnitelmissa kuvataan palvelulinjan toimi- ja vastuualueilla toteutettava lääkehoito ja yhtenäiset toimintakäytännöt lääkitysturvallisuuden varmistamiseksi. Jokaisessa lääkehoitoa toteuttavassa yksikössä tulee lisäksi olla oma tarkentava, yksikkökohtainen lääkehoitosuunnitelma. Yksikön esihenkilö vastaa yksikön lääkehoitosuunnitelman laatimisesta ja päivittämisestä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen lääkehoitosuunnitelma sekä jatkossa palvelulinjatasoiset lääkehoitosuunnitelmat löytyvät henkilöstölle lääkitysturvallisuussivustolta. Sivustolta löytyy myös muita lääkehoidon toimintaohjeita.

Lisätietoja henkilöstölle: [Lääkitysturvallisuus](#)

Lastentautien vastuualueen jokaisessa yksikössä on tehtynä lääkehoitosuunnitelma, jonka ajantasaisuudesta yksikön esihenkilö vastaa. Suunnitelma päivitetään vuosittain nimettyjen lääkehoitovastaavien toimesta.

Terveystieteiden ammattihenkilöt toteuttavat lääkehoitoa suunnitelman mukaisesti. Opiskelijasijaisena toimivalla on oltava jokaisessa työvuorossa nimettynä vastuuhenkilö (työvuorolistaan kirjattuna), joka on laillistettu terveydenhuollon ammattilainen. Hänen tehtävänänsä on valvoa ja ohjata opiskelijasijaisen lääkehoidon toteutusta ja puuttua siihen välittömästi, mikäli havaitsee toiminnassa potilasturvallisuuden vaarantumisen.

3.13 Infektioiden torjunta

Tartuntatautilaki velvoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköitä torjumaan hoitoon liittyviä infektioita sekä lääkkeille erittäin vastustuskykyisiä mikrobeja.

Tartuntatautilain mukaan jokaisen toimintayksikön ja sen johtajan on huolehdittava tartunnan torjunnasta, potilaiden, asiakkaiden ja henkilökunnan tarkoituksenmukaisesta suojauksesta ja sijoittamisesta sekä mikrobilääkkeiden asianmukaisesta käytöstä.

Lisätietoja: [Infektioiden torjunta ja hoito - pirha.fi](#)

Lisätietoja henkilöstölle: [Infektioiden torjunnan omavalvonta sote-yksiköissä](#)

Henkilöstölle on tehty hygieniayksikön toimesta infektio-ohjeet ja tiedotteet, jotka löytyvät Intrasta. Henkilöstöä veloitetaan noudattamaan hygieniä ohjeita. Yksiköistä löytyy nimetyt infektioidentorjunnan yhdyshenkilöt, jotka suunnittelevat ja toteuttavat yksikön hygieniakäytäntöjä yhdessä esihenkilön ja työntekijöiden kanssa. Yksikön infektioidentorjunnan yhdyshenkilö tiedottaa uusista ja päivitettyistä ohjeista. He ohjaavat ja kouluttavat henkilökuntaa seuraavissa asioissa: infektioiden torjuntaohjeet, tavanomaiset varotoimet ja muut varotoimikäytännöt, aseptiikka toimenpiteissä, hoitoon

liittyvät infektiot ja näyttävät infektioiden torjuntaan liittyviä videoita.

Infektioidentorjunnan yhdyshenkilöt huolehtivat myös uuden työntekijän ja opiskelijan perehdytyksestä yksikön hygieniakäytäntöihin.

Infektioidentorjunnan yhdyshenkilöt mm.:

- Toteuttavat käsihygieniaseurantaa eHuuhteen tai muun vastaavan järjestelmän avulla.
- Käyvät osastotunnilla läpi tehtyjä havaintoja.
- Ohjaavat oikeaoppiseen käsihygienian toteutukseen.
- Varmistavat, että käsihuuhdetta on saatavilla helposti joka tilanteessa.
- Seuraavat hoitoon liittyviä infektiota ja tekevät SAI-ilmoituksia.
- Perehtyvät käytössä oleviin desinfektioaineisiin hankintakauden vaihtuessa ja jakamalla tietoa uusista käytössä olevista desinfektioaineista.
- Osallistuvat yksikön hoitovälineiden hankintaan ja nostamalla esiin hygieniaan liittyvät näkökulmat esimerkiksi välineen puhdistettavuus.
- Seuraavat moniresistenttien mikrobikantajien kantajuutta:
 - arvioimalla riskitiedon poistamisen mahdollisuus ja ole tarvittaessa yhteydessä hygieniahoitajaan
 - tarkistavat, onko MRSA-näytteet otettu ohjeen mukaan
 - tarkistavat, onko MRSA-kantajien kevennyshoidot toteutuneet
 - ohjaavat oikeat varotoimikäytännöt esim. suojainten käyttö ja säilytys.

Tilojen siivouksesta vastaa Sairaalahuoltopalvelut.

Siivouksessa ja jätteen käsittelyssä noudatetaan annettuja ohjeistuksia. [Jätteet ja niiden käsittely - pirha.fi](#)

Lisätietoa henkilökunnalle: [Välineiden huolto, sairaalasiivous ja desinfektioaineet - pirha.fi](#)

4 Omavalvonnan riskienhallinta

Turvallisuuskulttuuri luo perustan organisaation riskienhallinnalle.

Jokaisen työntekijän tulee ottaa vastuu, arvioida tilanteita ja työtään asiakkaaseen ja potilaaseen kohdistuvien riskien kannalta ja kehittää toimintaa jatkuvasti turvallisemmaksi.

4.1 Riskienhallinnan vastuut, riskien tunnistaminen ja arvioiminen

Riskienhallinnan vastuut

Riskienhallinta on osa koko hyvinvointialueen toimintaa, ja vastuut ulottuvat aluevaltuustosta yksikkötasolle. Johdolla, johtavilla viranhaltijoilla ja esihenkilöillä on vastuu riskienhallinnan järjestämisestä, ohjeistamisesta, käytännön toteutuksesta ja seurannasta. Yksiköissä huolehditaan siitä, että henkilöstö tuntee omat vaikutusmahdollisuutensa riskienhallinnassa ja toimii aktiivisesti havainnoimalla, osallistumalla ja ilmoittamalla havaitsemistaan riskeistä.

Hyvinvointialueen asiantuntijayksiköt tukevat riskienhallinnan suunnittelua ja toimeenpanoa. Yksiköt noudattavat annettuja ohjeita ja hyödyntävät saatavilla olevaa asiantuntijatukea riskienhallinnan toteuttamisessa.

Lastentautien vastuualueen johdon ja yksiköiden esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista. He vastaavat siitä, että toiminnan turvallisuuden varmistamiseen on osoitettu riittävästi voimavaroja. Esihenkilön vastuulla on henkilöstön riittävä perehdytys potilasturvallisuuteen kohdistuviin riskeihin, joita toiminnassa ilmenee. Esihenkilöllä on päävastuu myönteisen asenneympäristön luomisessa epäkohtien ja turvallisuuskysymysten käsittelylle.

Riskienhallinta vaatii aktiivisia toimia koko henkilökunnalta. Työntekijät osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin, omavalvontasuunnitelman laatimiseen ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen. Työntekijöillä on velvollisuus tuoda esiin havaitsemansa riskit ja epäkohdat. Riskienhallinnan luonteeseen kuuluu, ettei työ ole koskaan valmista. Koko yksikön henkilökunnalta vaaditaan sitoutumista, kykyä oppia virheistä sekä muutoksessa elämistä, jotta turvallisten ja laadukkaiden palveluiden tarjoaminen on mahdollista. Riskienhallinnan käytännön toteuttamisen tukena käytetään sähköistä raportointi- ja seurantaohjelmistoa. Siihen kirjataan vastuualueella toteutettujen riskien arviointien johtopäätöksiä, suunnitellaan ja valvotaan hallintatoimenpiteiden toteuttamista sekä seurataan riskienhallinnan tilannekuvaa.

Riskien tunnistaminen ja arvioiminen

Riskien arviointi on jatkuva ja systemaattinen prosessi, jossa tunnistetaan toimintaan liittyvät epävarmuudet, arvioidaan niiden todennäköisyys ja vaikutukset, luokitellaan riskit merkityksen mukaan ja päätetään hallintatoimenpiteistä. Prosessiin kuuluu myös toimenpiteiden raportointi ja seuranta. Riskien arviointi on osa arjen toimintaa. Se kehittyy jatkuvasti ja mukautuu toimintaympäristön muutoksiin. Tunnistettu riski voi poistua hallintatoimenpiteillä, mutta uusia riskejä voi nousta esiin. Siksi riskienhallinta on koko organisaation yhteinen tehtävä, jossa jokaisen havainnot ja ilmoitukset ovat keskeisiä turvallisuuden ylläpitämisessä.

Riskien tunnistaminen perustuu avoimeen vuorovaikutukseen ja henkilöstön osallistamiseen. Tunnistamisessa hyödynnetään erilaisia menetelmiä, kuten tarkistuslistoja, aivoriihiä, juurisyysanalyyskejä ja historiatietojen tarkastelua. Tärkeintä on huomioida kaikki esiin nousevat riskit riippumatta siitä, ovatko ne organisaation hallittavissa. Potilasturvallisuutta vaarantavien riskien tunnistaminen on omavalvontasuunnitelman ja omavalvonnan toimeenpanon lähtökohta.

Riskien suuruutta arvioidaan vertaamalla niiden todennäköisyyttä ja vaikutusta palvelutoimintaan. Arvioinnissa käytetään riskimatriisia, joka auttaa hahmottamaan, mitkä riskit vaativat toimenpiteitä. Mitä merkittävämpi riski, sitä tärkeämpää on ryhtyä toimiin sen vähentämiseksi. Arvioinnin jälkeen toimenpiteet dokumentoidaan ja riskejä seurataan jatkuvasti osana normaalia toimintaa.

Henkilökunta hyödyntää näyttöön perustuvia toimintamalleja potilaana olevan lapseen/nuoreen kohdistuvien riskien tunnistamiseksi ja haittojen ehkäisemiseksi. Lastentautien asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta keskeisiä riskejä ovat: potilaan lääkehoito ei toteudu oikein, potilaan hoidon järjestelyihin ja dokumentointiin liittyvä tieto ei ole riittävällä tasolla, potilaan hoidon tilan seurantaan liittyvät riskit, laitteen tai sen käyttöön liittyvät riskit ja hoidon/palvelun järjestelyihin, henkilöstön riittävyyteen tai saatavuuteen liittyvät riskit Taulukko 2.

Taulukko 2. keskeisistä riskeistä ja niiden ennaltaehkäisystä

Riski	Ennaltaehkäisy (hallinta)
Potilaan lääkehoito ei toteudu oikein	Lääkkeiden jakamisessa ja antamisessa käytetään kaksoistarkastusta.
Potilaan hoidon järjestelyihin ja dokumentointiin liittyvä tieto ei ole riittävällä tasolla	Henkilökunnan perehdytys oikeaoppiseen kirjaamiseen, kirjaamisen seuranta ja arviointi.
Potilaan hoidon tilan seurantaan liittyvät riskit	Yksikön henkilöstön perehdytys huolehditaan työtehtäviin. Ammattitaitoa ylläpidetään osallistumalla koulutuksiin. Lisäksi henkilökunta osallistuu säännöllisesti toistuviin yksikkötasolla ja vastuualueitasolla sovittuihin koulutuksiin.
Laitteen tai sen käyttöön liittyvät riskit	Työntekijät käyvät vaaditut käyttöönottokoulutukset ennen laitteen käyttämistä. Yksiköt järjestävät koulutuksia sisäisenä koulutuksena tarpeen mukaan.
Hoidon/palvelun järjestelyihin, henkilöstön riittävyteen tai saatavuuteen liittyvät riskit.	Riittävän kattava ja laaja-alaisen osaamisen varmistava osaajapooli

Omavalvonta perustuu riskienhallintaan, jossa palveluun ja palveluprosesseihin liittyviä riskejä ja mahdollisia epäkohtia arvioidaan monipuolisesti potilasturvallisuuden ja potilaana olevan lapsen/nuoren saaman palvelun näkökulmasta. Hyvä riskienhallinta edellyttää, että työyhteisössä on avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa sekä henkilöstö että potilaana oleva lapsi/nuori ja heidän vanhempansa/huoltajansa, uskaltavat tuoda esille laatuun ja potilasturvallisuuteen liittyviä havaintojaan. Riskienhallinnassa laatua ja potilasturvallisuutta parannetaan tunnistamalla jo ennalta ne kriittiset työvaiheet, joissa toiminnalle asetettujen vaatimusten ja tavoitteiden toteutuminen on vaarassa. Tähän kuuluu myös suunnitelmallinen toiminta epäkohtien ja todettujen riskien poistamiseksi tai minimoimiseksi sekä toteutuneiden vaaratapahtumien kirjaaminen, analysointi, raportointi ja korjaavien toimenpiteiden toteuttaminen. Luettelo riskienhallinnan / omavalvonnan toimeenpanon ohjeista/ohjelmista:

- Pirkanmaan hyvinvointialueen:
 - omavalvontaohjelma
 - turvallisuus- ja riskienhallintapolitiikka
 - turvallisuusohjeet
 - laatu-, asiakas- ja potilasturvallisuussuunnitelma
 - valmiussuunnitelma
 - tietoturvasuunnitelma
 - osallisuusohjelma

- vastuullisuusohjelma
- eettiset ohjeet lääkehoitosuunnitelma, toiminta- ja työyksikkökohtaiset lääkehoitosuunnitelmat
- Työsuojelun toimintaohjelma
- Työterveyshuollon työpaikkaselvitys
- Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma
- Perehdytysuunnitelma/ohjeet
- HaiPro -järjestelmä (henkilökunta ilmoittaa potilas/asiakasturvallisuusilmoitukset, työturvallisuusilmoitukset, tietosuoja/-tietoturvailmoitukset ja jossa tehdään vuosittain yksikön vaarojen tunnistaminen ja riskien arviointi sekä kirjataan toimenpiteet riskien poistamiseen tai vähentämiseen)
- Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus – toimintaohje
- Yksikön turvallisuusohjeet, pelastussuunnitelma ja poistumisturvallisuus selvitys
- Kirjaamisen käsikirja
- Laiteturvallisuus
- Infektioiden ja tartuntatautien torjunnan ohjeet ammattilaisille
- Asiakkaiden ja potilaiden omaisuuden käsittely ja säilyttäminen - toimintaohje
- Rafaela omavalvontaprosessi vuosikellon mukaan
- Rajoitustoimenpideohjeistus

Lisätietoja henkilöstölle: [Riskienhallinta](#)

4.2 Riskienhallinnan keinot sekä epäkohtien ja puutteiden käsittely

Toiminnan suunnittelulla ehkäistään ennalta tunnistettujen riskien toteutumista.

Hyvinvointialueella on käytössä järjestelmä (HaiPro), johon työntekijä ilmoittaa asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvät vaaratapahtumat, epäkohdat tai epäkohdan uhat sekä työturvallisuuteen, toimintaympäristöön, tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvät havainnot ja tapahtumat.

Sote-valvontalain 29 § velvoittaa hyvinvointialueen henkilöstöön kuuluvan tai vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai alihankkijana toimivan henkilön **ilmoittamaan viipymättä** palveluyksikön vastuuhenkilölle tai muulle toiminnan valvonnasta vastaavalle henkilölle, jos hän tehtävissään **huomaa tai saa tietoonsa epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa taikka muun lainvastaisuuden.**

Palveluyksikön esihenkilöt vastaavat ilmoitusten käsittelystä, tarvittavien korjaavien ja ehkäisevien toimien suunnittelusta ja toteutuksesta tapahtumien toistumisen estämiseksi. Esihenkilö voi käyttää tapahtumien selvittämisessä palveluyksikön turvallisuusasiantuntijoita (esimerkiksi lääkevastaavat), mutta esihenkilö päättää toimenpiteistä. Esihenkilöiden tulee käsitellä tapahtumia säännöllisesti yhdessä henkilöstön kanssa. Esihenkilö vastaa suunnitelmien ja toteutettujen toimien kirjaamisesta ja seuraa toteutettujen toimien vaikutuksia.

Asiakkaan tai potilaan palveluun, hoivaan tai hoitoon liittyvästä vakavasta vaaratapahtumasta käynnistetään vakavan vaaratapahtuman tutkinta tai vaaratapahtuman perusteellinen tarkastelu.

Lisätietoja henkilöstölle: [Vakavan vaaratapahtuman tutkinta](#)

Lisätietoja henkilöstölle: [Vaaratapahtumat ja epäkohtailmoitukset](#)

Lisätietoja henkilöstölle: [Jälkipuinti-intra.pirha.fi](#)

Lisätietoa: [Oheiskärsijä](#)

Potilasturvallisuutta edistetään ennakoimalla riskejä selkeillä toimintamalleilla ja ohjeistuksilla. Esimerkiksi ISBAR-raportointi (muodostuu sanoista: tunnista (identify), tilanne (situation), taustatiedot (background), nykytilanne (assessment) ja toimintaehdotus (recommendation)) varmistaa tiedonkulun vuoronvaihdossa, riskilääkkeiden kaksoistarkistus ehkäisee lääkevirheitä ja infektioiden torjunta toteutuu huolellisella käsihygienialla. Henkilöstön perehdytys, poikkeamien ilmoittaminen ja säännöllinen koulutus ovat keskeisiä turvallisuuden ylläpitämisessä.

Vastuualueilla noudatetaan Hoitoon tai palveluun liittyvän vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoittaminen ja käsittely -ohjekirjeen havainnointia turvallisuuteen liittyvistä tapahtumista, ilmoittamista ja turvallisuuteen vaikuttamista osallistumalla korjaavien ja ehkäisevien toimien suunnitteluun ja toteutukseen.

Lisätietoa henkilöstölle: [Hoitoon tai palveluun liittyvän vaaratapahtuman ja epäkohdan ilmoittaminen ja käsittely](#)

Lastentautien vastuualueella yksikön esihenkilö tai muu yksikössä sovittu ilmoitusten käsittelijä käsittelee laatupoikkeamat, vaaratapahtumailmoitukset ja epäkohtailmoitukset tapahtuneen luonteen mukaisesti, joko työyhteisössä tai niiden henkilöiden kanssa, joita asia koskee. Yhteisen keskustelun tavoitteena on selvittää tapahtuneeseen johtaneet syyt, oppia tapahtuneesta tulevaisuutta ajatellen ja sopia välittömistä ja välillisistä toimista, joilla pyritään ennaltaehkäisemään vastaavat tilanteet tulevaisuudessa.

Yksikön ilmoituksen käsittelijä kirjaa HaiPro-järjestelmässä tehtyihin ilmoituksiin korjaavat toimenpiteet ja tarvittaessa pidemmän ajan kehittämissuunnitelman asian korjaamiseen. Henkilökunnan epäkohtailmoituksiin yksikön esihenkilö antaa kirjallisen vastineen korjaavista toimenpiteistä. Hän vie myös asioita tarvittaessa eteenpäin ylemmille esihenkilöille, johdolle ja muille asiaan liittyville tahoille.

Potilaalle tapahtuneissa vaara- ja haittatilanteiden käsittelyissä tärkeä osa on lapsen/nuoren ja hänen perheensä/huoltajansa tiedottaminen tapahtuneesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä asianmukainen dokumentointi potilaskertomukseen. Jos on tapahtunut korvattavia seurauksia aiheuttanut haittatapahtuma, yksikön esihenkilö huolehtii, että lasta/nuorta ja hänen perhettään informoidaan korvausten hakemisessa. Yksikkötasolla seurataan potilasturvallisuusilmoitusten ja epäkohtailmoitusten kehitystä ja toistuvia aiheita/ilmiöitä. Yksikkö raportoi ja julkaisee potilasturvallisuusilmoitusten ja epäkohtailmoitusten toistuvat aiheet/ilmiöt ja niiden perusteella tehdyt korjaavat toimenpiteet omavalvontasuunnitelman seurantaraportissa.

HaiPro-järjestelmästä saatavia koonteja hyödynnetään yksikön, vastuualueen ja organisaation turvallisuuden ja laadun kehittämistyössä.

Muutoksista ja korjaavista toimenpiteistä tiedottaminen

Yksikön esihenkilö tiedottaa sovitusta muutoksista ja korjaavista toimenpiteistä työyhteisön palaverissa, kuten osastotunneilla ja asiasta tiedotetaan koko henkilökuntaa yksikössä sovitulla tavalla esimerkiksi sähköpostin välityksellä. On jokaisen työntekijän vastuulla ottaa asiasta selvää yksikössä sovitulla tavalla. Vastuuhenkilö huolehtii, että muutokset päivitetään asiaan liittyviin yksikön toiminta- ja perehdytysohjeisiin. Yksikkö tiedottaa yhteistyötahoja muutoksista puhelimitse, sähköpostilla tai kirjeitse, jos tieto on tarpeellinen heidän toimintansa ja yhteistyön kannalta.

Riskien, vaaratapahtumien ja epäkohtien dokumentointi

HaiPro-järjestelmä

Yksikön henkilökunta ilmoittaa havaitsemansa turvallisuutta vaarantavat tapahtumat omalle lähiesihenkilölleen välittömästi ja dokumentoi tapahtuman HaiPro-järjestelmässä, joka on henkilökunnan käytössä oleva sähköinen järjestelmä poikkeamien, vaaratapahtumien ja läheltä piti-tilanteiden dokumentointiin, käsittelyyn, seurantaan ja raportointiin. HaiPro-järjestelmässä on kolme erilaista ilmoitusta:

- Potilas/asiakasturvallisuusilmoitus: potilaana olevan lapsen/nuoren tai hänen vanhempiansa/ huoltajansa turvallisuutta vaarantavat tapahtumat, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa haittaa.
- Työturvallisuusilmoitus: henkilöstön turvallisuutta vaarantavat tapahtumat, jotka aiheuttavat tai voivat aiheuttaa haittaa henkilöstölle.
- Tietosuoja-/tietoturvailmoitus: tapahtumat, joissa henkilötietojen salassapito on vaarantunut tai on havaittu ohjelmisto-, laite tai muun toiminta- tai tietoliikennehäiriön, jolla on voinut olla vaikutusta henkilötietojen salassapitoon.

Yksikön riskien arviointi

Yksiköt tekevät GRANITE-järjestelmässä yksikön vaarojen tunnistamisen ja riskien arvioinnin säännöllisesti vähintään kerran vuodessa. Riskien arvioinnissa pyritään huomioimaan yksikön tyypilliset riskitilanteet ja etsimään ennakkollisesti keinoja näiden vähentämiseen. Yksikkö laatii arvioinnin sekä tapahtuneiden vaaratilanteiden pohjalta

toimenpideohjelman riskien pienentämiseksi/poistamiseksi sekä seuranta-aikataulun. Yksikkö tekee yhteistyötä työsuojelun ja työterveyshuollon kanssa.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Työntekijällä on velvollisuus ilmoittaa asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavista epäkohdista. 1.1.2024 voimaan tullut laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta velvoittaa työntekijää ilmoittamaan viipymättä, jos hän havaitsee asiakas- ja potilasturvallisuutta vaarantavan epäkohdan. Lain mukaan ilmoitus pitää tehdä, jos työntekijä huomaa tehtävissään tai saa tietoonsa asiakkaan tai potilaan sosiaali- tai terveydenhuollon toteuttamisessa epäkohdan, ilmeisen epäkohdan uhan tai muun lainvastaisuuden. Epäkohdalla tarkoitetaan esimerkiksi potilasturvallisuudessa ilmeneviä puutteita, lapsen/nuoren kaltoin kohtelua ja toimintakulttuuriin sisältyviä lapselle/nuorelle vahingollisia toimia. Kaltoin kohtelulla tarkoitetaan fyysistä, psyykkistä tai lääkkeillä aiheutettua toimintaa. Toimintakulttuuriin sisältyvissä ongelmassa voi olla kyse esimerkiksi yksilön perusoikeuksien tosiasiallisesta rajoittamisesta vakiintuneena käytäntönä ilman lainsäädännössä olevien edellytysten täyttymistä. Muulla lainvastaisuudella tarkoitetaan niin palveluita ja niiden saatavuutta tai järjestämistä kuin potilaan oikeuksista annetun sääntelyn rikkomista.

Lasten vastuualueella tapahtuvat vaaratapahtumat ja epäkohdat ilmoitetaan HaiPro-järjestelmään. Tarkempi toimintaohje ja ilmoituslomake löytyvät hyvinvointialueen sisäisestä intranetistä. Yksiköissä esihenkilöt vastaavat siitä, että ilmoitusvelvollisuus ja sen menettelyohjeet ovat osa työntekijöiden perehdytystä. Ilmoituksen tehneeseen henkilöön ei saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena. Ilmoitus ohjautuu hyvinvointialueella tiedoksi suoraan yksikön vastuuhenkilölle, päällikölle/palvelujohtajalle sekä valvonnasta vastaaville henkilöille. Yksikön vastuuhenkilön/päällikön/palvelujohtajan on ryhdyttävä välittömästi toimenpiteisiin epäkohdan tai ilmeisen epäkohdan uhan tai muun lainvastaisuuden korjaamiseksi. Ilmoitus voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä.

Vakavan vaaratapahtuman tutkinta

Lapsen/nuoren potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneen tapahtuman ripeä selvittäminen on olennainen osa yksikön ja hyvinvointialueen omavalvontaa. Vakavassa vaaratapahtumassa lapselle/nuorelle potilaana, on aiheutunut tai olisi voinut aiheutua vakavaa tai huomattavaa pysyvää haittaa, taikka hänen henkeensä tai turvallisuuteensa on kohdistunut vakava vaara. Vakava vaaratapahtuma on myös tilanne, jossa uhka on kohdistunut suureen joukkoon potilaita. Vakavaksi haitaksi katsotaan tyypillisesti kuolemaan johtanut, henkeä uhannut, sairaalahoidon aloittamiseen tai jatkamiseen, pysyvään tai merkittävään vammaan, toimintaesteisyyteen tai toimintakyvyttömyyteen johtanut tilanne. Vakavan vaaratapahtuman tutkinnan tavoitteena on löytää tapahtuman taustalla olevat, järjestelmän toimintaan liittyvät tekijät, puuttuvat suojausmekanismit sekä muut kehittämiskohteet. Tarkoitus on parantaa potilasturvallisuutta sekä estää vastaavanlaisten tilanteiden toistuminen. Mikäli havaitaan, että toiminnassa on sattunut useampia vaaratapahtumia, jotka viittaavat samankaltaiseen turvallisuusongelmaan, voidaan käynnistää *teematutkinta*. Mikäli tapahtumasta ei käynnistetä vakavan vaaratapahtuman tutkintaa, voidaan käynnistää *vaaratapahtuman perusteellinen tarkastelu*.

4.3 Riskienhallinnan seuranta, raportointi ja osaamisen varmistaminen

Riskienhallinnan seuranta

Riskienhallinta on jatkuva prosessi, jossa seurataan riskien todennäköisyyksiä, vaikutuksia ja hallintatoimenpiteiden toimivuutta. Seuranta tapahtuu osana arjen toimintaa, mutta sitä tuetaan myös suunnitelmallisesti esimerkiksi vuosikellon avulla. Vastuualueen omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista on seurattava säännöllisesti, ja havaitut puutteet on korjattava viipymättä.

Lastentautien vastuualueella tapahtuneiden vaara- ja haittatapahtumat kootaan kahdesti vuodessa yhteen ja raportoidaan johtoryhmässä.

Riskienhallinnan seuranta on osa arkipäiväistä toimintaa riskien muuttuvan luonteen vuoksi. Sen avulla pyritään tunnistamaan ja tarpeen mukaan vaikuttamaan

tulevaisuuden riskeihin niin, että ikäviä yllätyksiä ei tapahtuisi ja tapahtuessaankin näiden tilanteiden seuraukset olisivat vähintään neutraaleja, ellei jopa positiivisia. Riskienhallinnalla pyritään aina mahdollistamaan niin yksittäisen henkilön kuin koko organisaation toiminnassa onnistumista ja tavoitteiden saavuttamista. Riskien arviointien ja muiden toimenpiteiden raportointi on tärkeä osa lastentautien vastuualueen riskienhallintaa. Näin toimimalla mahdollistetaan osaltaan riskienhallinnan ajantasaisuuden seuranta, saadaan viestittyä oikeille tahoille muuttuneista tai uusista riskeistä ja voidaan varmistua esimerkiksi suunniteltujen sekä oikeille tahoille vastuutettujen hallintatoimenpiteiden toteutumisesta ajallaan. Hyvän raportoinnin avulla helpotetaan toimivaltaisen johdon tilannekuvan ylläpitämistä ja he voivat osaltaan kohdentaa riittäviä resursseja ja huomioita mahdollisiin uusiin tai muuttuneisiin riskeihin.

Riskienhallinnan vastuut

Lastentautien vastuualueen johdon ja yksiköiden esihenkilöiden tehtävänä on huolehtia omavalvonnan ohjeistamisesta ja järjestämisestä sekä siitä, että työntekijöillä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista. He vastaavat siitä, että toiminnan turvallisuuden varmistamiseen on osoitettu riittävästi voimavaroja. Esihenkilön vastuulla on henkilöstön riittävä perehdytys potilasturvallisuuteen kohdistuviin riskeihin, joita toiminnassa ilmenee. Esihenkilöllä on päävastuu myönteisen asenneympäristön luomisessa epäkohtien ja turvallisuuskysymysten käsittelylle.

Riskienhallinta vaatii aktiivisia toimia koko henkilökunnalta. Työntekijät osallistuvat turvallisuustason ja -riskien arviointiin, omavalvontasuunnitelman laatimiseen ja turvallisuutta parantavien toimenpiteiden suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen. Työntekijöillä on velvollisuus tuoda esiin havaitsemansa riskit ja epäkohdat. Riskienhallinnan luonteeseen kuuluu, ettei työ ole koskaan valmista. Koko yksikön henkilökunnalta vaaditaan sitoutumista, kykyä oppia virheistä sekä muutoksessa elämistä, jotta turvallisten ja laadukkaiden palveluiden tarjoaminen on mahdollista.

Pirkanmaan hyvinvointialueella riskienhallinnan käytännön toteuttamisen tukena käytetään sähköistä raportointi- ja seurantaohjelmistoa. Raportointi- ja seurantaohjelmistolla kirjataan lastentautien vastuualueella toteutettujen riskien arviointien johtopäätöksiä, suunnitellaan ja valvotaan hallintatoimenpiteiden toteuttamista sekä seurataan riskienhallinnan tilannekuvaa. Hyvinvointialueen riskienhallintaohjelmistona on Granite. Eri ammattiryhmien asiantuntemus saadaan hyödynnetyksi ottamalla henkilökunta mukaan omavalvonnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Riskienhallinnan raportointi

Raportointi varmistaa, että riskienhallinnan tilannekuva on johdolla ja vastuuhenkilöillä ajan tasalla. Riskien arvioinneista ja toimenpiteistä tehdään selvitys, jonka perusteella toteutetaan tarvittavat muutokset. Vastuualueen raportti keskeisistä havainnoista ja toimenpiteistä julkaistaan neljän kuukauden välein julkisessa tietoverkossa ja se pidetään nähtävillä palveluyksikössä. Salassa pidettäviä tietoja ei julkaista.

Lastentautien vastuualueella tapahtuneiden vaara- ja haittatapahtumat kootaan kahdesti vuodessa yhteen ja raportoidaan johtoryhmässä.

Osaamisen varmistaminen

Henkilöstön riskienhallinnan osaamista ylläpidetään ja kehitetään osana arjen toimintaa. Vastuualueella jaetaan säännöllisesti turvallisuuteen liittyviä uutisia ja ohjeistuksia, jotka tukevat ajankohtaista osaamista. Henkilöstön osallistuminen Pirkanmaan hyvinvointialueen sekä yksikön omiin turvallisuuskoulutuksiin varmistetaan, ja koulutukset sisällytetään perehdytykseen ja osaamisen ylläpitoon.

Työn tueksi hyödynnetään oma-arviointilomakkeita ja tarkistuslistoja, jotka auttavat tunnistamaan riskejä ja kehittämään toimintaa. Jokaisessa yksikössä toimii nimetty turvallisuusyhdyshenkilö, joka tukee riskienhallinnan käytännön toteutusta ja toimii yhteyshenkilönä turvallisuusasioissa.

Vastuualueella riskienhallintaa tukevat lisäksi rakennussuojelujohtaja, kemikaalivastaava, jotka tarjoavat asiantuntijatukea erityiskysymyksissä ja varautumisessa.

Henkilöstön riskienhallinnan osaaminen varmistetaan seuraavilla keinoilla:

- Lastentautien vastuualueella jaetaan turvallisuuteen liittyviä uutisia ja ohjeistuksia.
- Varmistetaan henkilöstön osallistuminen turvallisuuskouluutuksiin niin Pirhan järjestämiin kuin vastuualueen omiin koulutuksiin.
- Hyödynnetään oma-arviointilomakkeita ja tarkistuslistoja
- Jokaiseen yksikköön on nimetty turvallisuusyhdyshenkilöt

Lastentautien vastuualueella toimii rakennussuojelujohtaja, kemikaalivastaava ja turvallisuuskouluttaja.

4.4 Ostopalvelut ja alihankinta

Palvelunjärjestäjä varmistaa palveluyksikön omavalvonnan ja palvelun laadun toteutumisen ostopalvelu- ja alihankintatilanteissa. Sopimuksen kautta hankittavan palvelun laadun tulee vastata omana toimintana tuotetun palvelun laatua. Mikäli puutteita havaitaan, varmistetaan potilas- / asiakasturvallisuus ja puutteet dokumentoidaan. Viipymättä otetaan yhteyttä yksikön esihenkilöön ja käynnistetään vuoropuhelu sopimuskumppanin kanssa laatu-poikkeaman korjaamiseksi.

Kilpailutus ja sopimushallinta toteutetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen ohjeiden mukaisesti. Palvelun laatua seurataan osana omavalvontaa, ja havaituista poikkeamista raportoidaan sovitun käytännön mukaisesti.

Lastentautien vastuualueella varmistetaan riskienhallinta ostopalvelu- ja alihankintatilanteissa siten, että palveluiden valmistelussa on mukana hankintatoimesta ostopalvelupäällikkö. Hän osaltaan myös seuraa valvoo sopimusteknisestä näkökulmasta palvelun ostoa. Varsinaisen palvelusisällön kokonaisuuden ja laadunseuranta toteutuu vastuualueella. Lisäksi hankintakokonaisuudessa on mukana

talouden osaja. Palveluntuottajaa veloitetaan jo ennen sopimuksen allekirjoittamista toimittamaan vaadittavat asiakirjat ja selvityksen omavalvonnasta ja riskien hallinnasta.

4.5 Valmius- ja jatkuvuudenhallinta

Valmiuden- ja jatkuvuudenhallinnalla varmistetaan, että organisaatiolla on kyky hoitaa sille kuuluvat tehtävät mahdollisimman häiriöttömästi ja huolehtia mahdollisista uusista, tavanomaisista poikkeavista tehtävistä kaikissa tilanteissa. Pirkanmaan hyvinvointialueen ydintehtävä on sosiaali-, terveys- ja pelastuspalveluiden järjestäminen kaikissa olosuhteissa.

Kokonaisvarautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin muodostuu Pirkanmaan hyvinvointialuetta koskevasta valmiussuunnitelmasta sekä tehtäväalueiden ja palvelutuotannon valmiussuunnitelmista.

Lisätietoja: [Pirkanmaan hyvinvointialue, valmiussuunnitelman yleinen osa - pirha.fi](https://www.pirha.fi/valmiussuunnitelman-yleinen-osa)

Valmius- ja jatkuvuudenhallinta on olennainen osa yksikön riskienhallintaa ja turvallisuustyötä. Sen tavoitteena on varmistaa, että palvelutoiminta pystyy jatkumaan häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa mahdollisimman keskeytyksettä. Yksiköissä noudatetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnitelmia ja ohjeistuksia, ja osallistutaan tarvittaessa alueelliseen varautumiseen.

Omavalvonnan näkökulmasta yksikön tulee:

- tunnistaa toiminnan kannalta kriittiset palvelut ja resurssit,
- varmistaa, että henkilöstö tuntee toimintaohjeet häiriötilanteissa,
- huolehtia siitä, että valmius- ja jatkuvuussuunnitelmat ovat ajan tasalla,
- osallistua valmiusharjoituksiin ja koulutuksiin,
- dokumentoida ja seurata toteutettuja toimenpiteitä osana omavalvontaa.

Valmius- ja jatkuvuudenhallinta tukee potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä palvelujen saatavuutta kaikissa olosuhteissa. Lastentautien vastualueen valmiussuunnitelma auttaa tunnistamaan ja arvioimaan mahdollisia riskejä ja uhkia. Se luo selkeän

toimintakehyksen, joka vähentää niiden toteutumisen todennäköisyyttä ja pienentää niiden vaikutuksia. Valmiussuunnitelma luo edellytykset henkilöstön, asiakkaiden ja muiden sidosryhmien turvallisuuden parantamiselle. Se sisältää ohjeita evakuoinneista, hätäviestinnästä ja muista turvatoimista erilaisissa häiriötilanteissa (vesi, sähkö, lämpö ja tietoliikenne).

Suunnitelma auttaa resurssien tehokkaassa käytössä kriisitilanteessa. Se sisältää esimerkiksi ohjeet tehtävänjaosta henkilöstön kesken tai varasuunnitelmat toimitusketjun katkoksille. Hyvin laadittu ja ylläpidetty valmiussuunnitelma lisää sidosryhmien, kuten asiakkaiden, työntekijöiden, toimittajien ja sijoittajien, luottamusta organisaation kykyyn selviytyä kriiseistä. Valmiussuunnitelma on keskeinen työkalu, joka auttaa organisaatioita varautumaan ja reagoimaan nopeasti ja tehokkaasti erilaisiin häiriötilanteisiin, säilyttäen toiminnan jatkuvuuden ja minimoiden riskit. Valmiussuunnitelma toimii pohjana perehdyttämiseksi, säännöllisille harjoituksille ja koulutuksille, joiden avulla henkilöstö pysyy valmiina ja osaavana mahdollisia poikkeustilanteita varten.

5 Omavalvonnan toimeenpano ja toteutumisen seuranta

5.1 Toimeenpano

Jokainen lastentautien vastuualueen esihenkilö varmistaa omalta osaltaan, että henkilökunta tutustuu Omavalvontasuunnitelman päivitettyyn versioon kevään 2026 aikana. Uusien työntekijöiden kohdalla suunnitelma käydään läpi osana Intro -perehdytysohjelmaa. Omavalvontasuunnitelma käydään yksiköissä läpi vuosittain ja aina kun muutoksia on tehty.

5.2 Toteutumisen seuranta ja raportointi

Omavalvonnan toteutumisen seuranta

Palvelualueen / yksikön vastuuhenkilöt ja henkilökunta seuraavat omavalvontasuunnitelmassa kuvatun toiminnan toteutumista jatkuvasti. Jos toiminnassa

havaitaan puutteellisuuksia, yksikkö tekee korjaavat toimenpiteet asian kuntoon saattamiseksi.

Omavalvontasuunnitelma tarkistetaan ja päivitetään vastuualueetasolla vähintään kerran vuodessa. Yksikön esihenkilön tehtävänä on valvoa esimerkiksi lukukuittauksin, että jokainen työntekijä on lukenut omavalvontasuunnitelman.

Omavalvonnan raportointi

Toiminnassa havaittujen epäkohtien korjaustoimenpiteet raportoidaan kolmen kuukauden välein ennalta määritellyillä mittareilla. Raportit julkaistaan vastuualueetasoisesti Pirkanmaan hyvinvointialueen verkkosivuilla ([Omavalvontasuunnitelmat - pirha.fi](https://www.pirha.fi/omavalvontasuunnitelmat)).

Toiminnan laadun mittareista, seurannasta, julkaisusta kappaleessa 3.1.

6 Omavalvontasuunnitelman hyväksyntä

Omavalvontasuunnitelma päivitetty

Tampereella 16.4.2026

Palveluyksikön vastuhenkilö

Päivi Leikkola, vastuualuejohtaja

Omavalvontasuunnitelman hyväksyjä

Hanna Huopio, Lapset ja naiset toimialuejohtaja

Seuraa meitä somessa.